

ธรรมะเล่ม ๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะ ธรรมะใหม่ๆ เป็นสิ่งที่เราปรารถนา สิ่งที่เราปรารถนาสัก ธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเห็นใหม่ มีอายุคณะ ๒ มี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสรู้ธรรม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเทศน์ปัญจวัคคีย์เห็นใหม่ สงฆ์องค์แรกของโลก พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม พื้นฐานมีดวงตาเห็นธรรม ปัญจวัคคีย์อีก ๔ ทำไมไม่มีดวงตาเห็นธรรมเพราะอะไร นี้วิฤติภาวะ ความเป็นไปเห็นใหม่ พระอัญญาโกณฑัญญะนี้เป็นพราหมณ์พยากรณ์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่แรกเกิด ว่าต้องเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น พราหมณ์พยากรณ์มาก มหาศาล แต่เขาก็ไม่ติดตามมา แต่พราหมณ์อีกทั้ง ๔ เป็นลูกของพราหมณ์ ที่ติดตามมา

นี่อำนาจวาสนาของคนมันไม่เหมือนกันไง เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะนี้สงฆ์ องค์แรกของโลก ในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม อัครสาวกต่างๆ ก็ บรรลุธรรมตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นชาวพุทธ เราก็ปรารถนา เราก็ อยากจะพ้นจากทุกข์ อยากจะถึงวิมุตติสุข ในเมื่อมีความปรารถนา แล้วเราพยายาม ขวนขวายของเรา สิ่งที่เราปรารถนาแล้วเราขวนขวายของเรา นี้ “อริยฐานบารมี”

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า(ที่ ปึงกร) ก็เลยตั้งปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ แล้วปรารถนาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าต่อไปข้างหน้า นางพิมพานั่งอยู่ในศาลานั้นก็อริยฐานซ้า อริยฐานด้วยการว่าจะ ขอเป็นคู่บารมีตลอดไป เนี่ยสร้างสมบุญญาธิการมาเห็นใหม่ แรงปรารถนา อริยฐาน บารมี บารมี ๑๐ ทศ นี้ อริยฐานบารมี อริยฐานเพื่อจะสร้างสมบุญญาธิการ

คู่มืออย่างหลวงปู่มั่นเราเนี่ย หลวงปู่มั่นท่านก็เคยเล่าให้ลูกศิษย์ลูกหาฟังว่า ท่านก็ ปรารถนาพุทธภูมิเหมือนกัน แต่เวลาบำเพ็ญอำนาจวาสนามาเห็นใหม่ ถึงที่สุดนี้ มาใน

ชาติปัจจุบันนี้ เรามานั่งไตร่ตรองตัวเองดูว่า ในเมื่อปรารถนาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาตรัสรู้ขึ้นมาก็ต้องเป็นพระอรหันต์ นี่เป็นสาวก สาวกะ ถ้าสละแล้วเข้าสู่การประพฤติปฏิบัติโดยอริยสัจ เข้าสู่สัจจะความจริง ก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน แต่พระอรหันต์นี้เป็นสาวก สาวกะเห็นใหม่ แต่ถ้าเป็นพระโพธิสัตว์จะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องไปข้างหน้า ถึงได้ลา ถึงตั้งสัจจะ

นี้จะบอกว่าหลวงปู่มันท่านก็สร้างของท่านมา นี่พวกเราก็สร้างของเรามา ถ้าเราไม่สร้างของเรามา เราจะมีความตั้งใจมีความจงใจขนาดนี้หรือ ถ้ามีความตั้งใจความจงใจ เรามองไปก็เห็นใหม่ โลกมันบีบคั้น นี่เราจะบอกว่า มนุษย์นี้มีอำนาจวาสนามาก ถ้าเราไม่กิน เราไม่ทำความสะอาดร่างกาย มันจะอยู่กับเขาไม่ได้หรอก นี่เวลาหิวกระหายนี้ มันบีบคั้นเราแล้วนะ

โรคหิวนี้เป็นโรคประจำตัว เทวดา อินทร์ พรหม เขาไม่มีอย่างนี้หรอก เขามีกายทิพย์ คำว่ากายทิพย์คือว่าไม่มีร่างกาย ร่างกายธาตุ ๔ อย่างนี้ไม่มีเลย ถ้าไม่มีเวลาเขาต้องการแรงปรารถนาขึ้นมา มันเป็นทิพย์หมดเลย ถ้ามันเป็นทิพย์หมดมันก็ไม่ต้องวิ่งไม่ต้องแสวงหาเหมือนเรานี้ไง เขาเลยเพลินกับชีวิตของเขา แต่เราเป็นมนุษย์นะ เรามีร่างกายบีบคั้น เรานี้มนุษย์สมบัติเห็นใหม่ มันมีร่างกายบีบคั้น มันเดือนตลอดใจเหมือนธรรมะสังขารเดือน

เวลาคนตายนะ ตายไปเจอบบาลนะ เขาถามว่า “เห็นธรรมใหม่ๆ” ทุกคนบอก “ไม่รู้จัก” ใจ ไม่รู้จักนะ นิยมบาลก็ถามว่า “เห็นคนเกิดใหม่ เห็นคนแก่ใหม่ เห็นคนเจ็บใหม่ เห็นคนตายใหม่” “เห็น” นั่นไง เกิด แก่ เจ็บ ตาย นี่มันเดือนเราตลอดเวลา เกิด แก่ เจ็บ ตาย เห็นธรรมใหม่ๆ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ไปเที่ยวสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย นี่เห็นธรรม พอเห็นธรรมมันสะท้อนหัวใจนะ “เราต้องเป็นอย่างนี้หรือๆ” นี่ไง เราสร้างบุญกุศลของเรามาแล้ว ถ้าเราไม่สร้างบุญกุศลของเรามา เราไม่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์ แล้วพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเห็นใหม่ นี่ฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อเตือนหัวใจเรา

ฟังธรรมนี้เพื่อเตือนหัวใจเรา ให้หัวใจเรานี้มันมีสังขาร ให้หัวใจเราระลึกถึงความสำคัญของเรา ให้มันระลึกถึงชีวิตของมนุษย์นี้ มีค่ามากนะ ชีวิตนี้มีค่ามาก แต่

เพราะชีวิตนี้มีค่ามาก แต่ชีวิตนี้มันต้องอาศัยปัจจัยเครื่องอาศัย แล้วโลกเขาตื่นกันว่าชีวิตใครมันคง ชีวิตใครมีสถานะอย่างไร นี่เพื่อประโยชน์กับเขา สิ่งนั้นไม่มีความมั่นคงเลย ไม่มีสิ่งใดเจอความมั่นคงได้จริงหรอก

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านแสดงธรรมไว้ ทุกคนวิ่งเข้าไปกอดกองไฟร้อนๆ นี่อำนาจวาสนาไง ทุกคนอยากเป็นนายกรัฐมนตรี ทุกคนอยากเป็นกษัตริย์ ทุกคนอยากเป็นผู้นำ แล้วเวลาได้มาแล้วนี่อยู่เป็นสุขไหม ในเมื่อมีอำนาจ คนรอบข้างนี้ไว้ใจได้ไหม มันไว้ใจไม่ได้นะ ฉะนั้นประชาธิปไตย เขาถึงไม่ไว้ใจมนุษย์เห็นไหม เวลาเป็นนายกให้เป็นวาระเดียวหรือ ๒ วาระเท่านั้น ไม่ให้เป็นตลอดไป

แล้วมนุษย์เราก็กว้างเข้าไปหากองไฟ แต่เราก็กังการแสวงหากัน เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์เห็นไหม มนุษย์ต้องการปัจจัยเครื่องอาศัย ในเมื่อไม่มีศาสนาไม่มีศีลธรรมคอยเตือนใจของเรา เราก็กังการของเราอย่างนั้นไง นี่เราก็กังการเรา เราไม่มีที่พึ่ง แต่ถ้าเรามีที่พึ่ง เราสร้างคุณงามความดีของเรา

เราฟังธรรมนะเหมือนคนเขาเตือนกัน เวลาคนเขาเตือนกัน คนที่เป็นสุภาพบุรุษ ถ้าคนเขาเตือนด้วยเหตุด้วยผลนี่เราจะฟังนะ แต่ถ้าคนเป็นคนพาลนะ คุณเตือนเราขนาดไหน ยิ่งเตือนเรายังโกรธแค้นในหัวใจนะ แต่หน้าตาก็ทำยิ้มแย้มแจ่มใส ยิ่งในหัวใจเรายังโกรธแค้น ยิ่งใครเตือนเรายังโกรธแค้น เห็นไหม ถ้าคนเป็นคนพาล แต่ถ้าคนเป็นสุภาพบุรุษ เป็นคนที่มีคุณธรรม เขาเตือนเขาบอกเรานี้เราจะขอบคุณเขา เราจะทำตามเขา

หัวใจก็เหมือนกัน หัวใจถ้ามันมีศีลธรรมของมัน มันได้ฟังธรรม สิ่งใดที่มันได้ยินได้ฟัง มันสะเทือนหัวใจนะ อนาคตบิณฑิกเศรษฐีไปเยี่ยมญาติ เห็นญาติเขาทำอาหารไว้เพื่อจะไปถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงถามว่า “นี่มีงานอะไรกัน?” ญาติถามว่า “ไม่รู้หรือว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว พุทธะเกิดแล้ว” ได้ยินเท่านั้นนะ อนาคตบิณฑิกเศรษฐีอยู่ไม่ได้เลย คิณนั้นนอนไม่ได้เลย

“พุทธะเกิดแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดแล้ว” เหมือนกับทุกคนแสวงหา ทุกคนรออยู่นี่ไง คิณนั้นนอนไม่หลับนอนไม่ได้เลย ยืนรอ เดินกระวนกระวายจนถึงรุ่งเช้า จึงไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน นี่ไง คนถ้ามันเป็นคุณธรรม สิ่งใดที่มันเตือนหัวใจเรานี้ มันจะเตือนหัวใจเรา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราฟังธรรมขึ้นมา เรามีสัจจะ เราเตือนของเราให้มีสามัญสำนึก เราจะไม่หลงไปกับโลก คนเราเกิดมานะมันต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัยทั้งนั้นละ สิ่งนี้เป็นตัวอาศัยเพื่อดำรงชีวิต แต่การเวียนตายเวียนเกิดเพราะสัจธรรม ถ้ามีเวียนตายเวียนเกิดเพราะสัจธรรม เรามีความมุ่งหมายอย่างไร ถ้าเรามีความมุ่งหมายมีความปรารถนาเห็นไหม นี่ “อธิษฐานบารมี”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ แล้วสร้างสมบุญญาธิการมา เราก็สร้างของเรามา ถ้าเราไม่สร้างของเรามา นี่โลกเขามอบอกว่าทำให้ตัวเองเดือดร้อน จะไม่เบียดเบียนตนเอง แต่เป็นการประพฤติปฏิบัติของเรา ไม่ใช่เบียดเบียนตนเอง เบียดเบียนกิเลส กิเลสมันอยู่ในหัวใจของเรา มันไม่ยอมขัดแย้ง มันไม่ยอมให้เราขัดแย้งมัน มันมีอำนาจเหนือเรา มันจะทำให้เราอยู่ได้อำนาจของมัน มันบังคับเราตลอดเวลา

แต่ถ้าเราฟังธรรมเห็นใหม่ เราขึ้นมันๆ เราฝืนใจเรานี้เท่ากับเราฝืนกิเลส เพราะว่ากิเลสมันอยู่ในหัวใจของเรา พอเราฝืนของเรา โลกบอกว่านี้ไง ทำร้ายตัวเองๆ นี่โลกเขามองกันอย่างนั้น แต่ถ้าเรามีจุดยืนของเรา ใครจะพูดอย่างไรมันเรื่องของเขา ความสุขความทุกข์มันเป็นความจริงของเราละ ถ้าความสุขความทุกข์เป็นความจริงของเรา เราต้องมีหลักมีเกณฑ์

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เกิดมาในสังคม เกิดมาในชาติตระกูลที่ดี เกิดมาเป็นกษัตริย์ จะได้เป็นกษัตริย์อยู่แล้วเห็นไหม แต่ทำไมมีแรงปรารถนา มีการพยายามแสวงหา

แล้วพอแสวงหาออกไปพยายามรู้ค้นเห็นใหม่ โดยสามัญสำนึกก็ต้องรู้ค้นกับเจ้าลัทธิต่างๆ เป็นธรรมดา คนออกไปศึกษาแล้วก็ต้องแสวงหา นักพรตนักบวชที่ไหน ก็ต้องไปศึกษากับเขา แต่โลกมันเป็นอย่างนั้นไง มันเป็นเรื่องของโลกก็ปัญหาเป็นเรื่องของโลก นี่ทำทุกกริยาขนาดไหนมันก็เป็นเรื่องของโลก แต่ถ้าเป็นเรื่องของธรรมละ นี่ย้อนกลับนะ คนมีอำนาจวาสนาย้อนกลับถึงตั้งแต่อยู่โคนต้นหญ้า

อานาปานสติ จะทำให้ความร่มเย็นเป็นสุขของเราได้ ความร่มเย็นเป็นสุขอันนั้นแหละ ที่มันฝังใจ พอมันย้อนกลับมา เราไปแสวงหามาเกือบทุกๆ ลัทธิแล้ว ทุกๆ ผู้ที่เป็นศาสดา มันเป็นไปได้ไม่ได้เลย เราต้องย้อนกลับมาทำของเราเองเห็นไหม

คำว่าย้อนกลับมาทำของเราเองนี้ เราก็เหมือนกัน เรายังแสวงหาครูบาอาจารย์อยู่ เราพยายามของเราอยู่เห็นไหม นี่เราแสวงหา มันก็เป็นคำสั่งสอนเห็นไหม เป็นคำสอนเป็นธรรม ถ้าเตือนหัวใจเข้าแล้ว มันก็เตือนหัวใจเราเท่านั้นแหละ นี่ธรรมเตือนหัวใจเรา ครูบาอาจารย์ชี้ทางของเรา ถึงที่สุดแล้วเราจะต้องทำของเรา ถึงที่สุดแล้วเห็นไหม

นี่ครูบาอาจารย์ท่านพูดบ่อย “ทาน ศีล ต่างๆ นี่ รวมลงแล้วเป็นทานบใหญ่ จะเข้าไปสู่การภาวนา” ถ้าเข้าไปสู่การภาวนา เราจะภาวนา เรามาลงทุนลงแรงกัน เราทำบุญกุศลของเรา เราสร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมา ก็เพื่อความพร้อมของใจเห็นไหม เวลาพระเราประพฤติปฏิบัติ พระเรายังมีข้อปฏิบัติ นี่ถึงเวลาแล้วนี่กิจวัตรของสงฆ์ กิจของสงฆ์เห็นไหม กวาดลานเจดีย์ ทำความสะอาด เนี่ยจิตใจมันได้ผ่อนคลาย ข้อวัตรปฏิบัตินี้มันได้ผ่อนคลายเข้ามา

นี่ก็เหมือนกัน เราเตรียมความพร้อมของเรา แล้วเราภาวนาของเรา สิ่งนั้นมันก็ตั้งสติฝึกสติมาตลอด ถ้าฝึกสติขึ้นมา เราจะทำของเราด้วยความเป็นจริง ด้วยความตั้งใจของเรา เนี่ยสิ่งที่ตั้งใจของเราเห็นไหม ถ้าเราทำได้ของเราขึ้นมาเห็นไหม นี่สิ่งนี้มันเป็นปัจจัยตั้ง มันจะเป็นสัมผัสตามหัวใจของเรา แต่โลกเขาไม่คิดกันอย่างนั้น

ดูเวลาโลกเขาทำกันไปเห็นไหม เขาทำกันประสาโลกนะ สุ่มสี่สุ่มห้า ทำกันไป คำว่าสุ่มสี่สุ่มห้า เหมือนไก่ได้พลอย ไก่ได้พลอยนะ ไก่นี้มันธรรมดาของมัน มันก็หาอาหารของมัน เพื่อกินเป็นอาหารของมันใช่ไหม มันไปเจอพลอย พลอยมันกินไม่ได้ นี่สุ่มสี่สุ่มห้าเพราะมันไม่รู้คุณค่าระหว่างเมล็ดข้าวกับพลอย เพราะพลอยมีคุณค่ามาก แต่เมล็ดข้าวมันกินได้ พลอยมันกินไม่ได้ มันไม่รู้เหนือรู้ใต้ ไม่รู้ดีรู้ชั่ว ไม่รู้สิ่งใดๆ

นี่ไง การปฏิบัติแบบโลกมันสุ่มสี่สุ่มห้า คือว่ามันทำไปโดยไม่มีหลักมีเกณฑ์สิ่งใดๆ เลย โลกสุ่มสี่สุ่มห้า การกระทำไม่มีหลักมีเกณฑ์ แต่เขาพอใจกัน เพราะทำตามกิเลสนะ ถ้าสุ่มสี่สุ่มห้าทำตามกิเลสนี้มันไม่มีหลักมีเกณฑ์ไม่มีขอบเขตใช่ไหม ใครคิดอย่างไร ใครทำอย่างไร กระแสโลกเขาพอใจอย่างไร ก็ทำตามๆ กันไป ทำตามๆ กันไป นี่สุ่มสี่สุ่มห้า การสุ่มสี่สุ่มห้า แม้แต่การทำงานต่างๆ การสุ่มสี่สุ่มห้า ไม่มีหลักมีเกณฑ์มัน

ก็ไม่เป็นประโยชน์ขึ้นมาแล้ว แต่เพราะความเคยชิน บุคคลที่เขามีความชำนาญเขาก็ทำของเขาไป โดยที่ความชำนาญของเขา คือสู่มีสู่หม้าเขายังได้ผลงานของเขา

นี่เราประพฤติปฏิบัติด้วยความสู่มีสู่หม้า โลกเขาทำกันอย่างนั้นเป็นการสู่มีสู่หม้า แต่ถ้าสู่มเดาละ การสู่มเดานั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ การสู่มเดานั้นยังมีความตั้งใจ มันยังมีความจงใจ เพราะมันสู่มเดาเพราะมีเราใช่ไหม สู่มีสู่หม้านี้ไม่มีอะไรเลย ทำไปตามเขา ทำไปกับโลกเขา สู่มีสู่หม้าไม่มีได้ประโยชน์สิ่งใดๆ เลย แต่ถ้าสู่มเดาละ เพราะความสู่มเดาเห็นใหม่ นี่คิดกันนี้สู่มเดา เพราะสู่มเดาเพราะมีเรา พอมีเราขึ้นมาเราจะปฏิบัติด้วยการสู่มเดา เห็นเขาเดินจงกรมมานั่งสมาธิภาวนา ก็เดินจงกรม

ครูบาอาจารย์ท่านพูดนะ “สัตว์มันก็เดินได้ หมามันมี ๔ ขา มันวิ่งดีกว่าเราอีก” นี่เพราะเราไปสู่มเดาเห็นใหม่ แต่ถ้าเราไม่สู่มเดา เรามีกิเลสอยู่จะทำอย่างไร พอเรามีกิเลสอยู่นี้มันก็ต้อง ระบบหรือระบอบนี้มันเป็นเครื่องหมายเห็นใหม่ ข้อวัตรปฏิบัติ พระ อยู่ที่ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอาศัย ถ้าพระมีข้อวัตรปฏิบัตินี้จะทำให้เราอยู่ในหลักในเกณฑ์

เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นความสู่มีสู่หม้ามันก็สักแต่ว่าทำ มันทำโดยไม่มีสติปัญญาของมัน แต่ถ้ามันมีความตั้งใจของมันเห็นใหม่ เราไม่ทำสู่มีสู่หม้า เราก็ไม่ทำสู่มเดาด้วย เพราะความสู่มเดา เราเดาของเรา เราจินตนาการของเราไป แต่ถ้าเราทำความจริงของเรานะ เราตั้งสติของเรา แล้วเราเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาไป มันจะเป็นตามข้อเท็จจริงของมันขึ้นมา ถ้ามันเป็นตามข้อเท็จจริงของมันขึ้นมาเห็นใหม่ โลกเขาไม่มองกันอย่างนั้น

เดี๋ยวนี้ในวงการปฏิบัติเห็นใหม่ คุณเขาต้องขอสำนักไปปฏิบัติ เขาขออะไรต่างๆ เขาต้องการระบบนี้ไง ทุกคนคิดทางโลกคิดทางวิทยาศาสตร์ สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นมันต้องบริหารจัดการได้ ถ้าสิ่งที่มันจัดการได้ เราจะบริหารจัดการให้เป็นอย่างนั้น มันก็เป็นการสู่มีสู่หม้า แต่ระบบนะเราตั้งระบบนั้นมาเห็นใหม่ นี่สำนักปฏิบัติต้องให้เป็นสำนักปฏิบัติ จะมาปฏิบัติ ต้องขออนุญาต สิ่งที่ขออนุญาตขึ้นมา แล้วก็สร้างระบบขึ้นมา แล้วมันได้อะไรละ มันก็ได้วัตถุมานะ มันก็ได้โรงเรือนได้อาคารมา อาคารนั้นคือจะมาประพฤติปฏิบัติ แล้วประพฤติปฏิบัติเอาสิ่งใด ไม่เหมือนครูบาอาจารย์ของเราละ ไม่เหมือนหลวงปู่มั่น

หลวงปู่มั่นท่านอยู่ในป่าในเขา แล้วท่านสร้างตัวของท่านขึ้นมา พอสร้างตัวของท่านขึ้นมา ท่านรู้จริงของท่าน ท่านฝึกคน ฝึกศาสนทายาท ท่านฝึกบุคคลขึ้นมาก่อน ท่านฝึกผู้รู้จริงขึ้นมาก่อน แล้วผู้รู้จริงนี้จะมาสอน มาสั่งมาสอนเป็นผู้ชี้แนะ หลวงปู่มั่นท่านสร้างของท่านมา ท่านวางหลักวางเกณฑ์มา เพราะท่านทำเพื่อจรโลงศาสนาตามความจริง มันต้องมีผู้ชี้แนะ มันต้องมีครูบาอาจารย์ที่รู้จริงขึ้นมา สิ่งที่รู้จริงขึ้นมา มันจะไม่ทำสู่มีสู่มีห่าเพราะอะไร เพราะผู้รู้จริงเห็นใหม่

คูสิ คูโค่นำฝูงสิ ฝูงโคเห็นใหม่ ถ้าโคหัวหน้าฝูงมันเป็นผู้ที่ฉลาด มันพาฝูงโคนั้นไปรอดนะ เหมือนสมัยพุทธกาลนะ พระโพธิสัตว์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นหัวหน้าสัตว์ จะมีเภทภัยอย่างไร ก็พาฝูงสัตว์นั้นรอดออกมาจากนายพราน เห็นนกกระจาบใหม่ นี่เขาเอาแหมาทอด มันก็สั่งให้มันตายพร้อมกันหมด อย่างยับยั้งหนึ่งเลย แล้วเขาก็แปลกใจว่า ทำไมมันตายกันหมด พอมาถึงเขาก็มายกแหออก มันก็ยังบินออกไปได้

คูความคิดของสัตว์สิ ความคิดของพระโพธิสัตว์ที่เกิดเป็นสัตว์ เห็นใหม่ สิ่งที่เคยเกิดเป็นสัตว์ เขาเป็นหัวหน้า เขาก็ยังทำของเขาได้ แล้วถ้าหัวหน้าโค่นำฝูงในสิ่งที่ดี หลวงปู่มั่น ท่านพยายามจะสร้างศาสนทายาท ท่านสร้างบุคคลขึ้นมาก่อน พอเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาสั่งสอนขึ้นมา มันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน มันไม่สู่มีสู่มีห่าสู่มีเดาไปตามแต่จินตนาการของกิเลสตัณหาความทะยานอยาก แต่ปฏิบัติแบบโลกๆ นี่สู่มีเดาสู่มีสู่มีห่าแล้วยังสู่มีเดาแล้วยังเดากันไปข้างหน้าละ ปฏิบัติมันจะได้ผลสิ่งใดละ

แต่ถ้าเป็นตามความเป็นจริง ตามที่ครูบาอาจารย์ของเราเห็นใหม่ นี่ในพระไตรปิฎกนะ เวลาอ่านศึกษาพระไตรปิฎก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีความเมตตามาก วางธรรมและวินัยไว้ วางข้อปฏิบัติไว้ วางกิจของสงฆ์ไว้ คำว่ากิจของสงฆ์คือสงฆ์ แล้วฆราวาสละ ฆราวาสธรรมเขาทำอย่างไร

คูสิอนาถบิณฑิกเศรษฐี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างไร สิ่งต่างๆ เวลาสอนนี้เห็นใหม่ นางวิสาขาสอนอย่างไร แต่เวลาสอนพระละ เห็นใหม่ นี่ “พุทธกิจ ๕” เข้าขึ้นมาถึงญาณก่อนนะ บิณฑบาตเลี้ยงชีพด้วย แล้วถึงญาณว่าใครสมควรที่เขาจะได้ฟังธรรมด้วย นี่สิ่งที่เขาได้ฟังธรรมเพื่อประโยชน์กับเขา นี่ออกไปบิณฑบาต เวลา

สายๆ สอนกฤษฎาส์เห็นใหม่ พอหัวค่ำก็มาสอนพระ พอเวลาตีก็ขึ้นมาสอนเทวดา นี่สุดท้ายแล้วเสด็จญาณ กิจของสงฆ์ๆ พุทธกิจ กิจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ไอ้ของเราเนี่ย กิจของสงฆ์ๆ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรม และวินัยนี้ไว้ กิจของสงฆ์ก็เพื่อให้หัวใจนี้มีหลักมีเกณฑ์ ถ้าหัวใจมันไม่มีสิ่งใดพึ่งพาอาศัยเลย มันจะไหลตามไปแบบสุมสี่สุมห้า แล้วก็จะสุมเดาของมันไป แล้วก็เอามาอ้างนะ ข้อวัตรปฏิบัติเนี่ยเอามาอ้างว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ มันเป็นระบบใครก็ทำได้

สิ่งต่างๆ เห็นใหม่มันเป็นเรื่องโลกๆ มันเป็นเรื่องระบบ แต่ถ้าจิตใจเราเป็นธรรม มันก็เรื่องโลกเหมือนกัน เราเกิดมาจากโลกนะ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เวลาบวชขึ้นมา สงฆ์ยกเข้าห่มมันก็ป็นสมมุติสงฆ์ เห็นใหม่เป็นสมมุติสงฆ์มันก็เป็นเรื่องโลก เพราะความคิดของเราเนี่ยมาจากโลก มาจากอะไร โลกของเรา โลกทัศน์

โลกคือจิตวิญญาณ จิตวิญญาณมันคิดอะไรออกมา มันคิดเรื่องโลกทั้งนั้นนะ แต่เราอาศัยข้อวัตรปฏิบัติตัดแปลงขึ้นมาเห็นใหม่ สิ่งใดที่เป็นประโยชน์ขึ้นมา คนใช้ประโยชน์มันจะเป็นประโยชน์มาก แต่คนที่เห็นใหม่ สิ่งที่จะใช้ประโยชน์ มันไม่ใช่ประโยชน์ มันจะใช้ให้เป็นโทษกับมัน

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะเอาสิ่งนั้นไปเป็นคุณหรือเป็นโทษ ถ้าเอาสิ่งนั้นเป็นคุณนี้เราต้องตั้งสติของเรา นี่ครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการ สิ่งนี้เป็นผู้ชี้นำ สิ่งนี้เป็นธรรมที่คอยจูงเราไป เหมือนคนตาบอดให้คนตาดีเขาจูงไป คนตาบอดถ้ามันยอมให้จูงนะ คนตาดีเขาจะจูงให้พ้นจากอุบัติเหตุ พ้นจากสิ่งกีดขวางไป แต่คนตาบอด พอจินตนาการเห็นใหม่สุมสี่สุมห้ามันไม่ไป จูงแล้วมันไม่ไป มันบอกมันรู้ มันบอกมันเป็นไป

นี่ใจคนตาบอดถ้าจูงไปเห็นใหม่จูงไป เราตั้งใจของเรา ความจูงนั้นมันเป็นบุคลาธิษฐาน มันเห็นภาพชัด แต่การจูงโดยธรรม ธรรมมันสถิตที่ใจ ในหัวใจของเรามันเศร้าหมอง ในหัวใจของเรานี้มันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เราพยายามสร้างมันขึ้นมา ถ้าเราสร้างเห็นใหม่ เขาบอกสร้างไม่ได้ สร้างมันเป็นกิเลส แต่ถ้ามันเป็นมันต้องเป็นเอง มันต้องเป็นจริง เป็นเองเอาอะไรมาเป็น เป็นเองเราก็เป็นแล้ว ตั้งใจเราก็ตั่งใจแล้ว เราทำอะไรเราก็ทำหมดแล้ว แล้วมันเป็นอะไรขึ้นมาละ แล้วพอไม่ทำขึ้นมาถึงมันเลย บอกปล่อยมันจะเป็นเอง

เรือจะเข้าจอดท่านะ เขาจอดแล้วเขาก็ผูกไว้อย่างคิเลย นี้ออกมันจะเป็นเอง เรือก็ปล่อยมันชน ชนทำไปเลย แล้วพอน้ำมันขึ้นมา คลื่นมันซัดมาก็ปล่อยมันไหลไป มันจะเป็นไปได้อย่างไรละ แต่พอเราตั้งใจขึ้นมาถือว่าเป็นกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ความตั้งใจของเราเนี่ย คำว่าสร้างขึ้นมาเนี่ย เพราะว่าสร้างขึ้นมาเขาว่าเป็นกิเลส พอจะตั้งใจปฏิบัติถือว่าเป็นกิเลส แต่ถ้าเราปล่อย เรือเนะเราปล่อยให้มันล่องลอยไปตามกระแส แล้วมันเป็นไปไม่ได้หรอก เพราะว่ามันเจอคลื่นเจอลมมันต้องคว่ำ

นี่ก็เหมือนกัน ความเป็นจริงนะ เรือมันจะไปได้นะ คุณสิ เรือที่เป็นเรือกลไฟ เรือที่เป็นเรือยนต์เห็นไหม เขาต้องติดเครื่องนะ พอติดเครื่องขึ้นมา พอเครื่องเขาทำงานขึ้นมา เห็นไหมใบพัดขึ้นมาเนี่ยเขาควบคุมเรือของเขาได้ ถ้าเครื่องมันดับขึ้นมา เรือมันก็ลอยเคว้งคว้างอยู่ในทะเลทั้งนั้นแหละ อันนี้ก็เหมือนกัน นี้อ้อมสี่อ้อมห้าอ้อมเดาเข้าไปเนี่ย เรือมันลอยเคว้งคว้าง ก็ดีใจ เรือมันลอยอยู่กลางทะเล ก็มันว่างใจ เพราะมันไม่มีอะไรบังคับมันใจ ก็เป็นธรรมะไง มันก็เป็นธรรมชาติใจ มันก็ลอยตามคลื่นไปไง

เพราะเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ แต่ถ้าเรามีหลักมีเกณฑ์ พอเราตั้งใจแล้วตั้งใจทำขึ้นมา เขาจะว่าอย่างไรนะ สิ่งที่เป็นการอ้อมสี่อ้อมห้าของเขาไป ไม่มีหลักมีเกณฑ์ มันเทียบค่ากันไม่ได้หรอก เราเป็นหนี้เขาด้วยจำนวนตัวเลขเท่าไร เราก็จะใช้หนี้เขาไปตามตัวเลขนั้นเห็นไหม เขาก็ยอมรับตามความเป็นจริง

นี่มันมีเหตุมีผลมันรับกันได้ แต่ถ้านี่เงิงค่าของมันนะ แล้วค่าของใจเราละ เราก็รู้ตัวเราเนะ นี้อ้อมสี่อ้อมห้าขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศีล สมาธิ ปัญญา เราก็เข้าใจแล้วค่าของใจเราก็พยายามว่าให้มันมีคุณค่าอย่างนั้น มันก็เป็นการอ้อมสี่อ้อมห้าเห็นไหม อ้อมสี่อ้อมห้ายังมีเราเนะ อ้อมสี่อ้อมห้าไม่มีเราเลย ถ้ามีเราเห็นไหม เราตั้งใจให้มันเป็นจริงขึ้นมา มันจะร้องขึ้นมาซิยานะ ถ้าถึงบางอ้อถึงความเป็นจริงนะ มันจะถามว่า “ทำไมเราเชื่ออย่างนั้น ทำไมเราเชื่อคนได้ง่ายๆ ทำไมเราเชื่อกิเลสของเรา” เชื่อคนง่ายๆ พอเชื่อคนง่ายๆ ก็อ้อมสี่อ้อมห้า เห็นไหม มันก็อ้อมสี่อ้อมห้าเพราะเชื่อคนง่ายๆ แต่พอมานะเชื่อเรา พอมันเข้าไปสัมผัส มันก็เป็นการอ้อมสี่อ้อมห้า พออ้อมสี่อ้อมห้าเข้าไปเจอความจริง มันจะเห็นเลยละ มันจะรู้ตามความเป็นจริงเลยละ

ถ้าจิตมันสงบเข้ามาเนะ รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง แม้แต่สมาธิธรรม สมาธิ ความร่มเย็นของใจ ใจที่มันทุกข์มันร้อนนี่นะ เราจะมั่งมีศรีสุข เราจะมีธรรมะ เรา

จะปั้นหน้าอย่างไรนะ ไอ้ความร้อนในใจมันก็คือร้อนนั่นแหละ ร้อนถึงที่สุดแล้วนะ มันผ่อนคลายให้ก็บอกว่า เออมันเย็น ก็เลสมันผ่อนคลายให้ พอไม่ให้เราเสียชีวิต พอให้หัวใจนี่เป็นที่อาศัยของมัน ถ้าเราตายไปซะนี่นะ ก็เลสมันจะไปอาศัยที่ไหน มันตามเราไปมันก็ไปอยู่ภพชาติอื่น

ฉะนั้นมันก็ผ่อนคลายให้ นี่ไงสบายๆ สบายๆ พอมันผ่อนคลายให้ เดี่ยวมันก็กลับมาอีก เพราะกิเลสนี้มันผ่อนคลายให้เราขึ้นบาน พอมันมีกำลังขึ้นมา มันก็ทำลายเราอีก มันก็เป็นอยู่อย่างนี้ แต่เราตั้งสติขึ้นมาละ เราตั้งสติแล้วกำหนดคำบริกรรมพุทโธๆ นะ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เราต้องทำใจของเรา ถ้าใจของเรามีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมาเห็นไหม

หลวงปู่มั่นท่านสร้างพระขึ้นมาก่อน สร้างพระในใจของท่าน ท่านยังสร้างพระในใจของท่านไม่ได้ หรือท่านสร้างหลักเกณฑ์มาพอประมาณเห็นไหม แล้วด้วยอำนาจวาสนา ด้วยความเป็นผู้นำ สั่งสอนหมู่คณะ ถึงที่สุดแล้วนะท่านบอกว่า “กำลังไม่พอๆ” ท่านหลีกเร้นไปก่อน เพื่อจะสร้างพระในใจของท่านให้สมบูรณ์ พอจิตใจท่านสมบูรณ์ ท่านลงมาจากเชียงใหม่แล้ว ท่านไม่เคยพูดว่ากำลังไม่พอเลย ท่านมีแต่บอกว่า “ปฏิบัติมามีสิ่งใดผู้เฒ่าจะแก่ไว้ ผู้เฒ่าจะแก่ไว้” ท่านไม่ปฏิเสธ ท่านรับผิดชอบหมดเลย ท่านรับผิดชอบในการประพฤติปฏิบัติในหัวใจของเราเลย ในหัวใจเรานี้มีเหตุมีผล มีความขัดแย้ง ก็เลสมันหลอกมันลวงอย่างไร ท่านจะคอยชี้แนะเราเลย

ถ้าทำตามความเป็นจริงเห็นไหม เราจะไม่สู้เมตตา เราจะไม่สู้ไม่เมตตา แล้วครูบาอาจารย์ของเรามีอยู่แล้ว ถ้าจิตมันสงบขึ้นมา ความสงบขึ้นมาเป็นความจริงของเราที่เราได้สัมผัสความสงบของใจนะ แต่ครูบาอาจารย์ท่านเคยสงบมาก่อน ท่านเคยฟุ้งซ่านแล้ว ท่านเคยสงบมาก่อน ท่านเคยต่อสู้กับกิเลสของท่านมาก่อน ท่านรู้ดีกว่าเรา เราทั้งๆ ที่ในหัวใจของเรา เราประพฤติปฏิบัติของเรา ในหัวใจของเรา เรายังงงหัวใจของเราเป็นอย่างไร เรายังไม่เข้าใจว่าหัวใจเราเป็นอย่างไรเลย

เพราะอะไร เพราะกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันมีติดมันปิดหมด มันปิดหูปิดตาปิดการกระทำของเรา เราเดินจงกรมไป นั่งสมาธิภาวนาขนาดไหน เราต้องสูทนของเราไป มันเป็นประโยชน์กับเรา ในเมื่อเงินในตู้เซฟ เงินนี้สมบัติของใคร เจ้าของเขาเขาก็ใช้ประโยชน์ของเขา ในเมื่อเงินในตู้เซฟ เงินที่เรารับผิดชอบอยู่ มันไม่มีสักสิ่งหนึ่ง

เลย มันไม่มีอะไรที่เป็นประโยชน์ขึ้นมาเลย เราจะทำอย่างไร เราก็ต้องแสวงหาของเรา เราก็ต้องทำของเราขึ้นมา ให้มันเป็นของเราขึ้นมา ตั้งสติขึ้นมา ทุกคนทำได้ ผู้เซฟมีอยู่แล้ว

คู่อิสร่างกายเรา ผิวหนังเรา ในร่างกายมันมีหัวใจอยู่ มันมีคุณสมบัติของมันอยู่ มันทำของมันได้ มันสร้างของมันได้ ถ้ามันสร้างของมันได้ นี่ในเซฟเรา ในร่างกายของเรา มันก็มีหัวใจเหมือนกัน มันพลิกแพลงขึ้นมาได้ ถ้ามันพลิกแพลงขึ้นมาได้ โดยความตั้งใจของเรา โดยสติปัญญาของเรา พุทโธฯฯ นี่ ด้วยปัญญาอบรมสมาธิ ทำด้วยความมั่นคงของเรา มันเริ่มต้นจากที่นี่ไปนะ

ไม่ดิบดีๆ นี่เขาเอามาตีกันเพื่อให้เกิดเป็นไฟนี้มันไม่เกิด เขาต้องตากให้มันแห้งก่อน หัวใจเราดิบดีๆ ความคิดของเราเป็นสัญชาตญาณ เราตริกในธรรมะนะ ตริกในธรรมะขึ้นมา มันก็ธรรมสังเวช มันสลดหุดหู้ทั้งนั้นแหละ ถ้ามันสลดหุดหู้เข้ามา แล้วเราจะไปเพลนทำไม เราจะปล่อยเรือของเรา ให้เคว้งคว้างอยู่กลางทะเล โดยที่ไม่มีเครื่องยนต์กลไกที่จะบังคับให้มันก้าวหน้าไปเลยหรือ ถ้าเรือที่มันอยู่กลางทะเลเห็นไหม มันเจอคลื่นลมขนาดไหน ถ้าเครื่องยนต์มันยังติดได้อยู่นะ มันยังวิ่งฝ่าคลื่น มันยังรักษาตัวมันได้นะ

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจของเรา ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เราสร้างของเราขึ้นมา เรือของเราเจอคลื่นลมขนาดไหน มันก็จะไม่ล้มไม่คว่ำ ไม่โดนพายุทำให้เสียหายไป จิตของเราเนี่ยอยู่ในวิภวภูตสังสาร การเกิดและการตาย หมุนเวียนไปตามแต่อำนาจของกิเลส ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมา เราจะต้องตั้งสติ นี่คิดเครื่องของเราเห็นไหม ถ้าเรือของเราติดเครื่องได้ มันจะฝ่าคลื่นฝ่าลม มันจะพยุ่งตัวมันได้ แล้วที่มันพัฒนาของมัน เครื่องมันติดขึ้นมา มีกำลังของมัน มันรักษาการทรงตัวของมัน กับเรือที่มันไม่ได้ติดเครื่อง มันลอยอยู่กลางทะเล มันมีความแตกต่างอย่างไร

นี่คือปัจจัยจัดตั้งในหัวใจของเรา ถ้าจิตเราทำของเราได้เห็นไหม นี่เป็นการสู่เมตตาใหม่ มันไม่ได้เป็นการสู่เมตตาแล้วนะ มันเป็นสันติทวิภูโก มันเป็นปัจจัยจัดตั้ง หัวใจได้สัมผัสสิ่งที่สัมผัสขึ้นมา ถ้ามันสงบเข้ามาเห็นไหม เนี่ยสงบแล้วทำบ่อยๆ ครั้งเข้า ความที่จิตสงบบ่อยครั้งเข้าจนมีความชำนาญ พอมีความชำนาญ พอจิตตั้งมั่นนะ เราออกใช้ปัญญา

การแยกแยะ นี่เราปะผุเรือเรา เรือเรามีสนิมอย่างไร เราขูดของเรา เราดูแลเรือเรา เรารักษาเรือเรา ถ้าเรือเราเจอคลื่นเจอลม มันจะไม่รั่วไม่ซึม

นี่ก็เหมือนกัน กำหนดพุทโธๆ ปัญญาอบรมสมาธินี้ เราใช้ปัญญาได้ ปัญญาที่พิจารณาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม นี่ พิจารณาของเราไปเราก็ซ่อมเรือดูแลเรือของเรา แล้วก็ติดเครื่องของเราไป หมุนเวียนออกไปเห็นใหม่ สิ่งนี้ไม่ใช่การสุมเดาณะชีวิตของเราอยู่กลางทะเล อยู่กลางคลื่นลม เวลามันมีปัญหาขึ้นมาทั้งชีวิตนะ ในการประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าเราทำของเราขึ้นมา ได้ประโยชน์ของเราขึ้นมา มันเป็นความจริงในหัวใจของเราขึ้นมา หัวใจนี้มันจะไม่ไปเกิดไปตายอีกนะ

เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเห็นใหม่ เวลาท่านบอกสอุปาทิเสสนิพพานเห็นใหม่ ร่างกายนี้มันเศษทิ้ง สิ่งที่เป็นเศษทิ้ง หัวใจของท่านนี้มันพ่นออกจากกิเลสไป ท่านก็ดำรงชีวิต ดำรงธาตุขันธ์ของท่าน จิตมันจะไม่เวียนตายเวียนเกิดไปในวัฏฏะ คูสิเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาโดยสัจจะความจริง ถึงที่สุดแห่งทุกข์นี้มันเข้าใจเห็นตามความเป็นจริง แล้วถึงที่สุดแห่งทุกข์มันถึงอย่างไร แต่ของเรานี้ ถ้าเรามีสติปัญญา เราทำความสงบของใจของเรา คุณีเรือที่มันทรงตัวมันอยู่ในทะเลเห็นใหม่ นี่มันมีความแตกต่างอย่างไร

“จิต” ถ้ามันยังไม่สงบ “จิต” ถ้ามันยังไม่มีหลักเกณฑ์ของมัน มันตรีกกรรมได้ เพราะเราเป็นสาวก สาวกะ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาในพุทธศาสนา เรามีอำนาจวาสนา เราเกิดท่ามกลางพระพุทธรศาสนา ศาสนาเจริญรุ่งเรือง นี่ฟังธรรมเห็นใหม่ การเกิดเป็นมนุษย์นี้ การฟังธรรมนี้แสนยาก เราว่าฟังธรรมนี้แสนยาก นี่วิทญูโทรทศน์ออกทุกวันเลย ออกทั้งวันทั้งคืนด้วย นี่ฟังธรรมนี้แสนยาก

การฟังธรรมนี้แสนยาก เพราะสมัยพุทธกาลไม่มีเครื่องมือสื่อสาร ต้องฟังจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาฟังจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วโอกาสที่จะได้ฟังล่ะ แล้วได้ฟังขึ้นมาล่ะ มันจะเป็นประโยชน์กับเราขนาดไหน แต่ในปัจจุบันนี้ นี่กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญขึ้นมา นี่สื่อสารมวลชนมี ทุกอย่างมี มันก็มีการแสดงธรรมออกมา

นี่การฟังธรรมนี้แสนยาก เพราะสิ่งที่ไปได้ยินได้ฟัง มันฟังมายาก แต่ในปัจจุบันนี้ เราเกิดมาเป็นมนุษย์เห็นใหม่ เพราะเรามีอำนาจวาสนาแล้วเกิดมา เราเกิดมาเป็นมนุษย์

พบพระพุทธศาสนา แล้วศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองกึ่งกลางพุทธศาสนา เราก็ได้ฟังใจ นี่ฟังธรรมๆ เราได้ยินได้ฟังอยู่ ฟังเพราะเรามีอำนาจวาสนาต่างหากละ ไม่ใช่ฟังธรรม เพราะเราได้ยินได้ฟังแล้วมันเป็นประโยชน์กับเรา มันเป็นอำนาจวาสนาของเราต่างหาก

ฉะนั้นได้ยินได้ฟังแล้วเอามาเตือนตัวเราใจ เตือนตัวเราเพื่อประโยชน์กับเรา ถ้าเราได้ประโยชน์ขึ้นมา การกระทำนี้เกิดขึ้น พอการกระทำเกิดขึ้นนะ จิตใจเราพัฒนาขึ้น มันคงขึ้น ดีขึ้น ผลของวิญญะนะ ถ้าเราไม่ขึ้น ถ้าเราไม่มีการกระทำ มันจะเวียนไป เราสร้างบุญกุศลมากมายขนาดไหน เราก็ไปเกิดเป็นเทวดาเป็นอินทร์เป็นพรหม

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เวลาไปเกิดเห็นใหม่ หนึ่งภพหนึ่งชาติพอใช้อายุขัยหมดมันก็เวียนลงมา แล้วเวียนลงมาจะทำอย่างไรต่อไปละ ถ้าเวียนลงมาเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา แล้วมีครูบาอาจารย์ของเราคอยชี้แนะ มันก็มีโอกาส แล้วพูดถึงสิ่งที่มันพูดถึงโอกาสข้างหน้า แล้วในปัจจุบันนั้นเป็นอย่างนั้นใหม่ ในปัจจุบันนี้พร้อมใหม่

ถ้าในปัจจุบันเราพร้อม เราไม่ต้องรอชาติไหนใจ เราไม่ให้เกิดสมันหลอก ถ้าเราไม่รอชาติไหน เราตั้งใจของเรา ถ้าทำขึ้นมา บุญกุศลมันเกิด สิ่งที่มีความเชื่อมั่นในใจมันเกิด เพราะความเชื่อมั่นมันเกิด การกระทำมันทำได้จริงจัง จริงใจจริงจัง ความจริงจังผลของมัน นี่มีความเพียรชอบ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าความเพียรชอบ คนเราจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ด้วยความวิริยะ ความอุตสาหะ

ความเพียรของใจนะ คูสัทธาโลกเขาเห็นใหม่ ผู้ที่บริหารจัดการ เขาบริหารจัดการ นี่ความเพียรของใจ ทางโลกเขาว่าแรงงานสมอง แรงงานสมองกับแรงงานร่างกาย ใครทำงานแรงงานโดยร่างกาย ก็ได้ผลตอบแทนน้อย ใครทำงานโดยแรงงานสมอง จะได้ค่าแรงมากกว่า นั่นทางโลกเขายังแบ่งค่าได้ แต่นี่ในการกระทำของเราละ แรงงานของใจ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา แรงงานมันแตกต่างกับแรงงานโดยสามัญสำนึก แรงงานสามัญสำนึกนี่มันเป็นโลกียปัญญา โลกียะมันไปตรีกในธรรม

ตรีกในธรรมที่ว่าฟังธรรมนี้แสนยาก ธรรมที่มันได้ฟังมา ตรีกในธรรมมันก็สลดสังเวช แต่ถ้าเวลาจิตมันสงบเข้ามา พอมันตรีกในธรรมนี้มันสั้นไหว มันสะท้อนหัวใจ เวลามันสะท้อนหัวใจมันก็สะท้อนกิเลส ถ้ามันสะท้อนกิเลส มันได้รับรู้รสของธรรม

รสของสมาธิธรรมให้ใจมั่นคงเห็นใหม่ จากเรือที่มันโคลงเคลงมันจะตั้งมันของมัน มันจะประคองเรือนี้ไปสู่เป้าหมาย

พอสู่เป้าหมายเห็นใหม่ แล้วในเรื่อนั้นมันมีอะไรเป็นสัมภาระ ในระหว่างในท้องเรือ มันมีอะไรเป็นสมบัติของมัน ถ้ามันไม่มีสมบัติของมัน เรือจะดำรงได้อย่างไร ถ้าเรือดำรงได้เห็นใหม่ เรามีสติปัญญาของเรา ถ้าจิตมันสงบเข้ามาบ่อยครั้งเข้า ใช้ปัญญาของเราบ่อยครั้งเข้า นี่มันจะพัฒนาการของมัน จิตมันสงบเข้ามาบ่อยครั้ง พอมันย้อนออกไปเห็นกายเห็นใหม่ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม

เห็นธรรม ธรรมะสิ่งที่เราเกิดขึ้น เวลาจิตเราไม่สงบ เราใช้ตริกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่นล่ะเป็นตริกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เวลาจิตเราสงบเข้าไปแล้วนี่ เราใช้ปัญญาพิจารณาธรรม พิจารณาธรรมอย่างนี้ ใครเป็นผู้พิจารณาเห็นใหม่ การสู่เมตตาสู่เมตตา ไม่มีสิ่งใดๆ เลย เพราะมันไม่รู้เหตุรู้ผล ไม่มีสิ่งใดเป็นประโยชน์กับมัน การสู่เมตตาเพราะมีเราสู่เมตตา เราถึงมีการสู่เมตตามีการคาดหมายไป แต่พอจิตมันสงบเข้ามา จิตเขาเป็นตัวของเขาขึ้นมา

ตัวจิตเห็นใหม่เพราะตัวจิต ตัวจิตปฏิสนธิจิตนี้ตัวเกิดตัวตาย ตัวปฏิสนธิจิตตัวสติจิตนี้ เพราะมีเวรมีกรรมถึงเกิดเป็นมนุษย์ ปฏิสนธิจิตนี้มันมีการกระทำของมัน มีสติมีปัญญาใคร่ครวญของมัน จนเข้าถึงตัวปฏิสนธิจิตนี้ พอไปถึงปฏิสนธิจิตนี้ออกไปสู่เห็นใหม่ ออกไปพิจารณาเห็นใหม่ เพราะออกไปพิจารณาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ออกไปพิจารณาไปเห็นวิปัสสนาญาณ วิปัสสนาญาณมันกลับเข้ามาที่นี้ มันไม่ใช่สู่เมตตา นะ มันเป็นเรื่องๆ รสของธรรมขณะซึ่งรสทั้งปวง

ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ใจของพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ จะปรินิพพานไปแล้ว วางไว้แต่กิริยา วางไว้แต่การกระทำ ธรรมและวินัยที่วางไว้ ที่เราไปตริกในธรรม ตริกในธรรมก็ไปตริกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่พอจิตมันสงบ ตัวมันเอง เวลาพิจารณาในกาย เวทนา จิต ธรรม สภาวะธรรมที่เกิดขึ้น มันเป็นการกระทำในปัจจุบัน มันเป็นการกระทำของจิต ในเมื่อจิตมันมีกิเลส กิเลสมันอาศัยหัวใจนี้ยึดอยู่ แล้วพอจิตมันสงบเข้ามา มันตริกในธรรม ธรรมของจิตดวงนั้นใจ ธรรมของจิตที่มันปฏิสนธิจิต ธรรมของจิตดวงที่มันเกิดมันตาย มันไม่ใช่ธรรมของใครๆ เลย เห็นใหม่

ในการประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่ประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ จากจิตดวงหนึ่ง จิตของเรา แก่จิตของเราเอง จากจิตแก่จิต เพราะจิตมันจะแก่จิตได้ จิตมันต้องสงบเข้ามา จิตมันต้องมีหลักมีเกณฑ์ของมันขึ้นมา พอจิตมันสงบแล้วนี่มันออกวิปัสสนา มันเข้ามาวิปัสสนา ญาณนั้น ความรู้สึกอันนั้นมันเกิดจากไหน

พลังงานเห็นใหม่ คุณพลังงานของโลกนี้ได้จากดวงอาทิตย์ พลังงานของเราเกิดจากใจของเรา นี่แรงงานสมองๆ นี่แรงงานของใจ ถ้าใจมันไม่มีความเข้มแข็ง ใจมันไม่มีสมาธิขึ้นมา มันจะเกิดพลังงานเกิดปัญญาขึ้นมาได้อย่างไร พอจิตมันสงบแล้วนี่มันมีกำลัง มันจะเกิดปัญญาของมันขึ้นมา นี่ไง เนี่ยอริยสัจ สัจจะความจริงใจ ถ้าสัจจะความจริงมันจะเกิดเห็นใหม่ มันไม่ใช่สู่เมตตาแล้วนะ

ความสู่เมตตา นี่ รัสของธรรมชนะซึ่งรัสทั้งปวง ความสู่เมตตา คือเราทำแล้วไม่สมตามความเป็นจริง แต่ถ้าพอจิตมันสงบมันเป็นความจริง แล้วถ้าจิตสงบแล้วมันไม่ออกวิปัสสนา มันก็จะเสื่อมไป เจริญแล้วเสื่อมๆ เสื่อมแล้วเจริญอยู่อย่างนั้น แต่พอจิตมันสงบแล้วมันออกค้นคว้า มันออกค้นหา ออกการกระทำเห็นใหม่ มันเป็นผลงานของจิตดวงนั้น จิตดวงนั้นเป็นผู้มีวิชาครอบงำมันอยู่ เพราะจิตมีวิชาครอบงำโดยไม่รู้ตัว มันก็หมุนไปตามอำนาจวาสนาบารมี พอจิตดวงนั้นมันสงบเข้ามา จิตดวงนั้นมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา จิตดวงนั้นออกรับรู้ มันเป็นผลงานเห็นใหม่

มรรคญาณ เวลาบรรคของใคร เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติในสมัยพุทธกาลไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามว่า “ใครเป็นคนทรมาณมา” คนทรมาณคืออาจารย์ผู้แนะนำสั่งสอน แต่ในการกระทำของจิตดวงนั้นที่มันเกิดผลขึ้นมา การเกิดผลขึ้นมาอันนั้นเห็นใหม่ นี่ธรรมะไม่สู่เมตตา ธรรมะจริงๆ ธรรมะเกิดจากเรา ธรรมะเกิดจากภาคปฏิบัติ ธรรมะเกิดจากข้อเท็จจริง ไม่ใช่พระไตรปิฎก ไม่ใช่ตามตำราของใครๆ ทั้งสิ้น ไม่ใช่ฟังจากใครมา

เริ่มต้นนี้เราฟังจากครูบาอาจารย์ของเรา มา แล้วเราพยายามกระทำของเราขึ้นมา พอมันเป็นจริงขึ้นมา พอจิตมันสงบของมัน มันออกรู้ ออกหาออกค้นคว้า ออกค้นคว้านี้ มันจับพลัดจับผลู จับหล่นจับหล่นเห็นใหม่ เดี่ยวกายเกิดขึ้น พอจิตสงบขึ้นมา มันเห็นกาย เห็นตามความเป็นจริง นี่ถ้าจิตไม่สงบพอ เกิดเวทนาขึ้นมา เราสู่วេทนาไม่ได้ เราก็ค

กลับมาที่พุทธโธ ถ้าเราสู่วาณาได้ เพราะจิตมันมีพื้นฐาน จิตมันมีหลักเกณฑ์ เราก็เข้าสู่ พิสูจน์วาณา

พิสูจน์วาณาเพราะกายวาณาจิตธรรมเห็นใหม่ เพราะเป็นวาณาของกาย วาณา ของจิต วาณาของกาย นั่งมากมันก็เมื่อย นั่งมากมันก็มีความทุกข์ วาณานี้เวลาขาด อาหารมันก็หิว เห็นใหม่ นี่วาณาของกาย แต่วาณาของกายจริงๆ มันไม่มี มันไม่มี เพราะว่าธาตุ ๔ นี่มันวาณาไม่ได้ วาณาของกายนี้มันมีเพราะมีจิต เพราะจิตเรารับรู้ เรา เกิดมาเป็นมนุษย์ใช้ใหม่ ตามสมมุติใช้ใหม่ ร่างกายนี้เป็นของเราใช้ใหม่ นี่ร่างกายเป็น ของเรานี้ จิตมันอยู่ในร่างกายนี้ ในเมื่อร่างกายนี้มันกดทับอยู่ มันก็ต้องมีความรู้สึกเป็น ธรรมดา

จิตมันออกไปรับรู้ความรู้สึกเห็นใหม่ ความรู้สึกอย่างนี้เป็นความรู้สึกทางโลก แต่พอเวลาจิตมันสงบ มันมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา มันรู้วาณา พอรู้วาณา มันก็จับวาณา ถ้า จิตมีกำลังจับวาณา ความเจ็บความปวดความเสียใจความเศร้าใจต่างๆ นี้ วาณาของ วาณาใจนี้พิจารณาของมันได้ แยกแยะขึ้นมา จิตมันก็มีปัญญา จิตมันก็ได้มีการกระทำ มันเป็นปัญญาและมีการกระทำโดยข้อเท็จจริงที่จิตนั้นทำ

นี่คือว่าจิตนั้นทำขึ้นมาเห็นใหม่ เพราะการกระทำ ค่าของมันแตกต่างระหว่าง บุคคล คนที่กิเลสหนักกิเลสเบา คนที่มีอำนาจวาสนามากวาสนาน้อย การกระทำขณะที่ จิตทำงาน สิ่งนี้มันจะมาเพิ่ม เหมือนกับเรานี้ ร่างกายของเรามีกำลังมากน้อยแค่ไหน เรา จะแบกหามของได้มากได้น้อยแค่ไหน ก็อยู่ที่กำลังของร่างกายนั้น จิตแต่ละคน จิตนิสัย ของแต่ละคนมันไม่เท่ากัน พอมันไม่เท่ากัน คำว่าพิจารณาวาณา จะกี่ ๑๐ ครั้ง จะน้อย ครั้งมากครั้ง อยู่ที่ความหยาบความละเอียดของจิต พอพิจารณาซ้ำนี้ พิจารณาวาณา ถ้า จิตมันมีกำลังแล้วมันก็พิจารณาเลย อะไรเป็นวาณา วาณาเกิดขึ้นมาได้อย่างไร

มันมีกำลังของมันนะ ดูสิเวลาเราทำอาหารเห็นใหม่ ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ เรา จะพลิกเราจะกลับ เราจะเปลี่ยนแปลงอย่างไรก็ได้ ถ้าจิตมันมีกำลัง วาณานี้เราจะจับ พลิกเพลงว่าอะไรเป็นวาณา วาณาเกิดจากอะไร วาณามันมาได้อย่างไร เริ่มต้นจะ พิจารณาจะจบขบวนการของมันอย่างไร ถ้าจิตมันมีกำลังมันทำได้ ทำอย่างนี้เราเข้าใจ หรือยัง เรายังไม่เข้าใจเราก็ต้องพลิกเพลงแสวงหาแยกแยะ เห็นใหม่ แต่พอแยกแยะ ขึ้นมานี้ มันมีปัญญาขึ้นมันเห็นขึ้น

เหมือนทำอาหาร อาหารทุกอย่าง มันจะสุกด้วยไฟบนความร้อนมากขึ้น มันจะมีกลิ่นหอมขึ้นมา หอมใกล้สุดแล้ว อุณหภูมิมันพอสมควรมันจะสุกขนาดไหน พิจารณา เวทนาก็เหมือนกัน แต่คำว่าเวทนา พิจารณาเวทนานี้มันต้องมีจิต จิตที่สงบ แต่ถ้ามันไม่มีจิตที่สงบ มันเป็นทางโลก เห็นไหม เราพิจารณาเวทนา มันไม่ใช่วิปัสสนา พิจารณาเวทนา มันเป็นเวทนา

ถ้าจิตมันสงบเห็นไหม จิตสงบมีหลักมีเกณฑ์ มันพิจารณาเวทนา แต่ถ้าจิตมันไม่สงบ เราพิจารณาเวทนา จิตกับเวทนามันเป็นอันเดียวกันไง เพียงแต่เราแยกตามตำราไป แยกว่าไอ้โฮ เรากี่นี่ไง นี่ไงฟังธรรมๆ ใจเราเป็นชาวพุทธ เกิดมาในพุทธศาสนา ศาสนานี้ พระพุทธเจ้าสอนนะ พุทธพจน์นะผิดไม่ได้เลยนะ แล้วจะพิจารณาเวทนาจึงเอาเวทนาเลย แล้วเวทนาเป็นเรา แต่เวลาตริกเห็นไหม นี่สู่เมตตาสู่เมตตา สู่เมตตาแล้วผลของมันล่ะ ผลของมันเกิดขึ้นมาได้ไหม ผลมันก็เกิดขึ้นมาได้นะ เกิดขึ้นมาได้จากจินตนาการ จากสิ่งที่กดทับไว้ มันก็เป็นอย่างที่คิด เป็นอย่างที่ทำได้ แต่มันเป็น “ธรรมะสู่เมตตา มันไม่ได้เป็นความจริงหรอก”

ถ้ามันไม่เป็นความจริงนะ สาธุครูบาอาจารย์ท่านพูดประจำ ท่านสาธุถ้าเราเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจของเรา เราจะไม่กลัวสิ่งใดๆ เลย สัจจะความจริงคือสัจจะความจริง แล้วพอมันเป็นจริงขึ้นมาแล้วนี่ จะพูดที่ไหน จะพูดกับใคร ได้ทั้งนั้นเลย ถ้าเขาพูดมาตรง เป็นความจริงกับความจริงอันเดียวกัน นี่คือสัจจะอันเดียวกัน แต่ถ้ามันพูดสัจจะไม่เป็นอันเดียวกันนี้ ต้องมีผิดอันหนึ่ง

แล้วถ้าสัจจะอย่างนี้มันเป็นความจริง เราเรื้อกันอยู่แล้ว เราผู้ที่ปฏิบัติมันก็จะพยายามแสวงหา ว่าสิ่งใดเป็นความผิดพลาด สิ่งใดเป็นสิ่งที่ไม่ดงาม เราพยายามจะตีแผ่กิเลสของเราออกมา เราพยายามจะเรื้อกันสิ่งต่างๆ ออกมา เห็นไหม แต่ถ้าจิตมันสงบ จิตเป็นจิต จิตเห็นเวทนา พอจิตพิจารณาเวทนา ถ้าจิตไม่มีกำลัง พิจารณาเวทนาบ้าง แล้วปล่อย พิจารณาจนมันปล่อย แล้วมันก็สงบเข้ามา แล้วเดียวเวทนามันก็จะเกิดอีก เกิดบ่อยครั้งขึ้น

ถ้าจิตมีกำลังมันจะออกพิจารณาบ่อยครั้งเข้า แต่ถ้าจิตมันไม่มีกำลัง พอมันพิจารณาเวทนา มันจะเกิดอาการปวดทบทวิคูณ ถ้ามันทบทวิคูณ ถ้ากำลังเราสู้ไม่ไหว เราก็เปลี่ยนวิธีการ เรากำหนดพุทโธก็ได้ หรือพิจารณาก็ได้ พิจารณากาย พิจารณาเวทนา

พิจารณาจิต พิจารณากรรม การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อากาการพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่ง
วันนี้กินอาหารอย่างนี้ พรุ่งนี้จะกินอาหารอย่างนั้น ๑ มือ ๑ มือนี่เรากินอาหารอะไรก็ได้

ในปัจจุบันเห็นไหม เราไม่ใช่ว่ากินอาหารมือนี่ พอมือนี่จะกินอาหารชนิดนี้ แต่
ชนิดนี้กินแล้วไม่พอใจ จะกินอีก ๒ อย่าง ๓ อย่าง เอามาโปะบนโต๊ะหมดเลย จะมีอาหาร
เป็น ๑๐ อย่าง ๒๐ อย่าง ถ้าอาหารเป็นวัตถุ มองแล้วมันน่าเกลียด แต่ถ้าเป็นนามธรรม
มันซับซ้อนเป็น ๑๐๐ อย่าง มันก็ไม่น่าเกลียด มันหลบหลีกโหลเลขขนาดนั้นนี้หัวใจ แล้ว
กิเลสมันก็ยืมเยาะ หัวเราะเยาะว่า “คนปฏิบัติมาทำไมหน้าโง่อย่างนี้” จะเป็นจี๋ข้ามัน
ตลอดไปไง

แต่ถ้าเราตั้งสติของเรา เราไม่ใช่หน้าโง่ เราต้องเผชิญกับความจริง เราตั้งสติของ
เรา แล้วพิจารณาบ่อยครั้งเข้า ให้ขยันหมั่นเพียร อย่างน้อยเนื้อดำใจว่าเราทำไม่ได้ อย่างน้อย
เนื้อดำใจว่าเราทุกข์เรายาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปีนี้ทุกข์ทรมานแค่ไหน
ขณะที่ใจปรารถนาที่จะพ้นจากทุกข์ แล้วเวลาปฏิบัติแล้ว ไม่เป็นอย่างที่ตัวเองปรารถนา
ไม่ได้ผลประโยชน์ดังที่ความคาดหมาย นี้มีความทุกข์ใหม่ มีความทุกข์ทั้งนั้นแหละ

ฉะนั้นความทุกข์อย่างนี้มันเป็นเรื่องธรรมดาของจิต ที่จิตเข้าไปประพฤติปฏิบัติ
มันจะมีความผิดพลาด มันมีความถูกต้องบ้าง เราเก็บคำนวณเอาสิ สติติเขายังเก็บได้ เขา
ยังเก็บสติที่ว่าสิ่งใดถูกต้องสิ่งใดผิดพลาดนี้ เขาเก็บสติได้ ในการปฏิบัติของเรา ถ้าผิดก็
คือผิด มันจะเป็นอะไรไป ถ้าผิดก็คือผิด เพราะมันยังมีเรามีเขาเห็นไหม แต่ถ้าเราไม่รู้จัก
ถูกจักผิด แล้วเราอ้างอิงด้วยความสุมเดาจากข้างนอกหมดเลย สุมเดาเอาจากกรรม พุทธ
พจน์ๆ

สาธุไม่ใช่ต่อต้านองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ พุทธพจน์ก็คือพุทธพจน์ นี้
การกระทำของเราก็คือการกระทำของเรา สติก็สติของเรา สมาธิก็สมาธิของเรา ปัญญา
ก็ปัญญาของเรา เราจะแก้กิเลสของเรา เราจะบรรลुरुธรรม เราจะตรัสรู้ธรรมด้วยผลของเรา
ไม่ใช่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพาน
ไปแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ เป็นผู้ที่มิบุญกุศล ผู้ที่มีความสงบ เราไม่ต้อง
ไปห่วงเลย เราห่วงเรานี้ แต่นี่เราไปน้อยฉลาด ไปน้อยฉลาดที่จะเอากรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นของเรา แล้วก็บอกว่า เราทำถูกๆ ถ้าทำถูกแล้วทำไมมันทุกข์ละ
ทำถูก ทำไมมันไม่เป็นความจริงขึ้นมาละ

แต่ถ้าเราไม่ห่วงใยขึ้นมา เราทำตามความเป็นจริงขึ้นมา มันจะเกิดขึ้นเดี๋ยวนี้ เกิดขึ้นเดี๋ยวนี้เห็นไหม พอเกิดขึ้นเดี๋ยวนี้มันเป็นธรรมเดี๋ยวนี้ ถ้าเป็นธรรมเดี๋ยวนี้ มันก็เป็นประโยชน์กับเราเดี๋ยวนี้ ฉะนั้นเอาตรงนี้ ภาคปฏิบัติเอาความจริงอย่างนี้ ถ้าจิตสงบ แล้วออกใช้ปัญญา ปัญญาใช้ได้ทุกเมื่อ ใช้ได้ทุกสถาน จิตสงบมากมันก็ได้ผลมาก จิตสงบน้อย สิ่งนั้นจับพลัดจับผลู คุณไสยตาของเราเนี่ย ถ้าแจ่มใส เราจะเห็นภาพชัดเจนมาก ถ้าเรตามัว ตาเอียง ตาบอดสี ภาพแตกต่างเห็นใหม่

จิตถ้ามีกำลังมีพื้นฐาน มันออกไปใช้ใคร่ครวญสิ่งใดๆ มันจะชัดเจนแจ่มแจ้งว่า ถ้าจิตอย่างนั้น ชัดเจนแจ่มแจ้งเห็นใหม่ แต่ขณะที่เราเป็นคนที่ยายตาดี ภาพชัดเจน แต่เรามองสิ่งใดมากๆ หรือเราใช้สายตามาก เราก็เมื่อยนะ คำว่าเมื่อยเห็นใหม่ สายตานี้ เราก็ต้องพัก จิตออกใช้วิปัสสนาแล้ว ออกใช้ใคร่ครวญแล้ว ถ้าใช้มันบ่อย มันต้องพักมาเอา กำลัง ถ้าพักมาเอากำลังเห็นใหม่ ทำความสงบของใจ

อย่าไปห่วงว่าทำความสมณะ ทำความสงบของใจมันจะเสียเวลา ถ้ามันไม่ทำความสงบของใจ ไม่ทำสมณะ มันจะไม่ใช้เสียเวลานะ มันจะไม่ได้ผลเลยล่ะ มันจะทำให้จับพลัดจับผลู ทำให้สิ่งนั้นเสียหายไปข้างหน้า พอรู้ว่าผลมันเสียหายแล้ว เราถึงจะกลับมาทำความสงบ แล้วด้วยความเสียใจที่หลัง ด้วยความเสียใจว่า เราไม่ควรทำอย่างนี้เลย เพราะการประพฤติปฏิบัติ มันต้องมีผิดมีถูกไปเป็นธรรมดา

ฉะนั้นถ้าเราใช้ใคร่ครวญขนาดไหน มันยังไม่ได้ประโยชน์นะ เรากลับมาพัก ให้สายตาคมชัด ถ้าสายตาคมชัดแล้ว เรามองสิ่งใดโดยเต็มตา เต็มเป้าหมายของเรา มันจะเห็นภาพนั้นด้วยความชัดเจน แยกแยะสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด บ่อยครั้งเข้า ฝึกฝนบ่อยครั้งเข้า ไม่ใช่สู่เมตตา ไม่ได้คาดหมาย มันเห็นจะๆ ซึ่งๆ หน้า ทำด้วยการกระทำของเรา แยกแยะกันด้วยวิปัสสนาญาณ

วิปัสสนาญาณเพราะจิตมันมีสัมมาสมาธิ มันมีสัมมาปัญญา มีงานชอบ เพียรชอบ มันมีความถูกต้องดีงามของมัน แล้วมันปล่อย มันตักทักปทานมันปล่อย ปล่อยจนเราควบคุมไม่ได้ พอมันปล่อยเข้าแล้วเนี่ย เราจะบอกว่าไม่ให้ปทาน ทักทักปทาน จะให้เป็นสมุจเฉตปทาน จะพิจารณาแล้วให้กิเลสมันขาดไป มันจะขาดได้อย่างไรล่ะ เพราะว่ามรรคสามัคคี มรรคสามัคคี มรรคญาณมันธรรมจักรมันหมุน ปัญญามันหมุน หมุนเพราะ

นี่ก็เหมือนกัน เราใช้ปัญญาของเรามาก เราใช้สิ่งต่างๆ ของเรามาก มันใช้กำลังไป สิ่งที่ใช้กำลังไปเห็นใหม่ เราเห็นผลต่าง คือประสบการณ์ของจิต จิตมันสัมผัสลูกลูกกลาน มาขนาดไหนเราก็เห็นมา พอจิตเราตั้งสติของเราขึ้นมา เราใช้ปัญญาของเรา เวลานั้นฝาคลิ้นลมเราก็เห็นมา สิ่งที่เราเจริญงอกงาม เราก็ได้สัมผัสมา สิ่งสัมผัสลูกลูกกลาน เราก็ได้สัมผัสมา แล้วเวลาเราปฏิบัติในปัจจุบันนี้ มันมีอาการอะไรเกิดขึ้นมาเห็นใหม่ สิ่งที่ได้สัมผัสมามันจะมาเป็นอาจารย์ของเราเอง มันจะมาเตือนเราเองว่า เนี่ยเราจะเชื่อฟังใคร หรือจะเชื่อตามใครไม่ได้เลย

เราจะต้องตั้งสติของเรา แล้วต้องใช้ปัญญาของเรา ใคร่ครวญของเรา เห็นใหม่ ปังจัดตั้ง! ปังจัดตั้ง! ไม่ใช่ธรรมะสุมสี่สุมเดา สุมสี่สุมห้าแล้ววากันไป นี่ปังจัดตั้งมันเป็นแบบนี้ มันถึงองอาจกล้าหาญ มันถึงชำระล้างกิเลส มันถึงเป็นสังฆธรรม นี่เราพิจารณาของเราเห็นใหม่

ฉะนั้นสาธุ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็สาธุ ธรรมของครูบาอาจารย์ก็สาธุ แต่ของเราเราต้องทำของเรา เราฟังครูบาอาจารย์คอยชี้ นำคอยบอกเรา เพื่อประโยชน์กับเรา แล้วพอเราทำจริงขึ้นมาเห็นใหม่ นี่มันจะตึงคับหนาน มันจะปล่อยวางขนาดไหน เรายังจับได้นะ เราจับได้ รับรู้ได้ เราต้องใช้วิปัสสนาบ่อยครั้งเข้า เราต้องใช้สติปัญญาใคร่ครวญบ่อยครั้งเข้า เราไม่มีหน้าที่ว่ามันจะเป็นอย่างนี้ หรือไม่เป็นอย่างนี้ นี่ ใจคาดเดาไม่ได้

แต่ถ้ามันเป็นสังฆธรรม มันเป็นสังฆจะความจริง มันตึงคับหนานมันจะปล่อย ปล่อยแล้ว มันจับต้องได้ เราก็แยกแยะต่อไปบ่อยครั้งเข้าๆ ตามเข้าไป ซ้ำเข้าไป หมั่นเพียรเข้าไป ความหมั่นเพียรของเราเห็นใหม่ เวลาเกิดตายเกิดตาย ตั้งแต่ไม่มีต้น ไม่มีปลาย เกิดมาตลอดก็ภพก็ชาติ เรากำหนดไม่ได้เลย แล้วในปัจจุบันนี้เราจะล้างมัน เราจะล้างภพชาติ เราจะล้างสิ่งที่มันสะสมมา แล้วเราพยายามใช้ปัญญาญาณเข้าไป เราจะไปกำหนดที่รอบก็เวลาไม่ได้ เราต้องทำของเราเต็มที่เข้าไป มีความขยันหมั่นเพียรต่อการกระทำ

งานวิปัสสนาญาณจากงานของใจ ถ้างานของใจมันทำบ่อยครั้งเข้าๆ ถึงที่สุดนะ เราไม่ต้องคาดหมาย ถ้าเราคาดหมายนะ คาดหมายคืออะไร คาดหมายคือการดันเดา คาดหมายคือกิเลส แล้วสิ่งที่เราคาดหมายคือกิเลส เราหวังเราคาดเราหมาย ต้องเป็นอย่างนั้นๆ นั่นละคือตัวที่จะไม่ได้ นั่นละคือตัวความบกพร่อง แต่ถ้าเราทำของเราด้วยความ

ตั้งใจ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ เต็มใจของเรา หน้าที่แยกแยะของเรา มันจะเป็นอย่างไรให้มันเป็น ต่อหน้า เราเองทำต่อหน้า ของที่ทำต่อหน้า แล้วเราจะไม่รู้จักมันได้อย่างไร ถ้ามันของมี ซึ้งๆ หน้า แล้วเราทำซึ้งๆ หน้า มันจะเป็นอะไรซึ้งๆ หน้า เราก็เห็นซึ้งๆ ใจ

เราใช้สติปัญญาใคร่ครวญเข้าไปบ่อยครั้ง ถึงที่สุดขณะเวลามันขาด สมุจเฉทปหาน นะ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ จิตรวมลงสู่ความเป็นจิตเห็นใหม่ นี่กายเป็น กาย จิตเป็นจิต เวลาจิตก็เป็นจิตอยู่แล้ว แล้วจิตรวมลงทำไมอีก จิตก็เป็นจิตนี้ กายเวทนา จิต ธรรม นี่จิตดูจิต เห็นใหม่ จิตวิปัสสนาจิต แล้วจิตวิปัสสนาจิตนี้ เวลามันรวมลงแล้วนี้ นี่สิ่งต่างๆ มันปล่อยหมด มันขาดหมดเห็นใหม่ พอมันขาดหมด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แล้วมันรวมลง สิ่งที่รวมลงนั้นเห็นใหม่ สมุจเฉทปหาน มันขึ้นมาในหัวใจ นะ

หัวใจนี่เป็นความจริงขึ้นมา ถ้าหัวใจเป็นความจริงขึ้นมาเห็นใหม่ มันเข้าสู่กระแส ถึงที่สุดแห่งทุกข์ เรือมันต้องผ่านท้องทะเลมา จิตนี้มันผ่านวิญญูมา มันเกิดมันตายมานะ ในวิญญูสงสาร พอมันเข้ากระแสแล้ว เห็นใหม่ คำว่าเข้ากระแส ถ้าเราไม่เข้ากระแสนะ มันจะต้องเวียนตายเวียนเกิด ไม่มีต้นไม่มีปลายหรือ เราจะต้องหมุนเวียนไปอย่างนี้ ไม่มีต้นไม่มีปลาย เพราะมันไม่มีสิ่งใคร่รับรองใจเราได้

แต่ถ้าเราพิจารณาของเรา จนสมุจเฉทปหาน กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็น ทุกข์ นี่สิ่งนี้มันตีตราลงที่ใจ เป็น “อกุปปธรรม” อฐานะที่มันจะแปรสภาพไปอีกแล้ว ใจ ดวงนี้ได้พาดเข้าสู่กระแส สู่กระแสที่จะพ้นจากวิญญู สู่กระแสที่เรือลำนี้จะไม่ล่องลอย ไปในวิญญูนี้่อีกแล้ว แต่มันยังมีเรืออยู่เห็นใหม่ ยังมีเรืออยู่ ยังมีการกระทำอยู่ มันก็ต้องมี การกระทำต่อไป เพราะอะไร เพราะถ้าดวงตาเห็นธรรมขึ้นมาแล้ว มันยังต้องเกิดตายอยู่ ถ้าเกิดตายในขณะที่จิตเดี่ยวนั้นนะ แต่ถ้าจิตเดี่ยวนั้นมีการวิปัสสนา มีการกระทำต่อไป ถึง ที่สุดนะมันจะไม่เกิดเลย ไม่เกิดเพราะว่าต้องชำระล้างสิ่งที่มันลึกลงกว่านั้น

สิ่งที่ลึกลงกว่านั้นเห็นใหม่ กิเลสที่มันไปฝังหัวใจอยู่นะ นี่สักกายทิฏฐิไม่ใช่เรา กายนี้ไม่ใช่เรา แล้วจิตใจเป็นเราหรือเปล่าละ ใจมันเป็นเราเต็มตัวๆ แล้วใจมันเป็นเรา เต็มตัว เอาใจมาตีแผ่อย่างไรละ มันเอาใจตีแผ่ได้ ใจมันก็ต้อง นี่เห็นใหม่ ใจนี้ จิตต้องมีความสงบ แล้วจิตต้องวิปัสสนาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ในจิตเห็นใหม่ จิตที่มัน เป็นอาการของจิต จิตที่มันเป็นความรู้สึกเป็นความนึกคิด จิตที่เป็นอุปาทาน

จิตที่เป็นอุปาทานนี้ คฤศิณพลังงานที่เวลามันเคลื่อนออกไปเห็นใหม่ มันบวกด้วยสิ่งใด มันแสดงออกโดยอย่างนั้น นี่อุปาทานมันเกิดจากใจ เพราะอวิชชามันมีอยู่ พญามารพอมันยังอยู่ ปุ่ย์ตายายมันครอบหัวใจอยู่ ไอ้ลูกหลานมันนี่มันได้เชื้อไขมันมา สิ่งนี้พอเวลาอุปาทานขึ้นมา บอกว่านี่เวลามันสมุจเฉทพานไปแล้ว พาดกระแสแล้ว

พาดกระแสก็ส่วนพาดกระแสสิ พาดกระแสเพราะว่ากิเลสบนผิวของใจมันโดนทำลายไป แต่ไอ้จิตใต้สำนึกนี้ ไอ้วิชชาที่มันร้ายกาจนัก ไอ้วิชชาที่อยู่ในหัวใจ สิ่งที่เป็นพลังงานในจิตใต้สำนึก นี่มันเป็นมาร ละเอียดอ่อนมาก เวลามันซึมซับออกมาจากหัวใจ มันออกมาเป็นการกระทำ ออกมาจากจิต จิตที่ออกมาเป็นการกระทำข้างนอก เห็นใหม่ เพราะจิตเราได้ใช้ปัญญาเข้ามา มันได้กระทำของมัน ตั้งแต่มีการกระทำของมันมา โดยเป็นสังขาร

นี่มันเป็นงานใจ คนเคยเป็นงาน คนเคยทำงานมาแล้ว สิ่งต่างๆ อย่างนี้ มันเคยกระทำมาแล้ว จิตมันจะย้อนกลับเลย จิตทวนกระแส จะไม่ออกไม่ส่งออก มันจะทวนเข้าสู่จิตจิต ทวนเข้าสู่ก้นบึ้งของหัวใจ ถ้ามันทวนเข้าสู่ไปนี้ มันจะตั้งสติแล้วย้อนกลับๆ ถ้าย้อนกลับเข้าไป ย้อนกลับด้วยอะไร ย้อนกลับด้วยกำลังของสมาธิ ย้อนกลับด้วยกำลังของใจ มันทวนกระแสกลับเข้าไป มันจับได้นะ กาย เวทนา จิต ธรรม เหมือนกัน ชั้นๆ อย่างหยาบ ชั้นอย่างกลาง เป็นชั้นอย่างกลาง เป็นความรู้สึกเป็นความนึกคิด

เป็นความรู้สึกความนึกคิด แต่ความนึกคิดจะมีได้ต้องมีจิต ต้องมีพลังงาน ไอ้ตัวพลังงานนี้ตัวสำคัญ ย้อนกลับมาที่ตัวพลังงาน มันจะมีความรู้สึกนึกคิดอันละเอียดเห็นใหม่ แล้วมันก็แยกแยะใคร่ครวญๆ ทำแล้วทำเล่า คำว่าทำแล้วทำเล่า เพราะประสบการณ์จากช่วงแรกที่เราทำแล้วนี้ เราคาดเราหมาย เราต้องการให้เป็นดังที่เราต้องการ เราเลยล้มลุกคลุกคลาน

ฉะนั้นเวลาปฏิบัติขึ้นมาแล้ว มันจะมีสิ่งใดหลอกลวงเรา กิเลสอย่างหยาบ มันหลอกได้อย่างหยาบนะ กิเลสอย่างกลาง มันหลอกได้พลิกแพลงมากกว่า กิเลสอย่างละเอียด ละเอียดสู่ในหัวใจ มันยังไม่ได้เผชิญหน้ามันเลย เวลาคนทำชู้กับเรานี้เราไม่พอใจนะ เวลาคนทำชู้กับเราเราพอใจ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตที่มันวิ่งเดินผ่านกระโศก มันเอาแต่ความทุกข์มาให้เรา เราก็ก็น่าไม่พอใจ แต่เวลามันบอกว่าสิ่งนี้เป็นคุณงามความดี สิ่งนี้เป็นมรรคเป็นผล เราพอใจใหม่

นี่ไงกิเลสมันก็เอาความดี เอามรรคเอาผลนี่มาหลอกเรา โอ้โฮ นิพพานแล้ว โอ้โฮ ว่างแล้ว พิจารณาที่เดิwmันก็จบแล้ว จะพิจารณาอะไรกันซ้ำซาก โอ้โฮ ทำงานทำไมมันเหนื่อยขนาดนี้ ทำงานเสร็จแล้วก็ควรพอใจแล้ว ไปทำงานอะไรมากมาย นี่ไงกิเลสมันหลอกหมดแหละ นี่มันเอาความดีมาหลอก อ้าว ก็ทำงานมาแล้วจบแล้ว จะทำอะไรอีกล่ะ แล้วใครจบล่ะ แล้วมันจบตรงไหนล่ะ อะไรมันจบล่ะ เนี่ยเวลากิเลสมันหลอกขึ้นมา มันพลิกแพลงขึ้นมาเนะ เราก็ลุ่มลูกคลุกคลานอีกล่ะ

ความซำก็ติด ความดีก็ติด มรรคผลนิพพานก็อยากได้ อยากได้ด้วยความลุ่มลุ่มเตเต มันจะอยากไม่ได้ อยากเพียร อยากความเพียร อยากวิริยะ อยากอุตสาหะ คนจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียรความวิริยะอุตสาหะนี้ เราต้องอยาก เราต้องมีการกระทำ อยากอย่างนี้เป็นมรรค อยากฆ่ากิเลส อยากหาเงินหาทองมาใช้สอยในบ้านของเราไม่ใช่กิเลส แต่เวลาหาเงินหาทอง มันได้มาขนาดนั้น แล้วมันจินตนาการอยากได้มากนะ อันนั้นกิเลส การหาเงินหาทองมาใช้จ่ายในครอบครัวไม่ใช่กิเลสนะ แต่สิ่งที่มันไม่ควรได้ สิ่งที่ไม่เป็นไป แต่คิดเกิน คิดจนมันบ้านั่นล่ะ อันนั้นล่ะกิเลส

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราจะชำระกิเลส เราจะฆ่ามัน เราจะทำลายมัน มันไม่ใช่กิเลสหรืออก อยากชำระมัน อยากทำ อยากความสงบร่มเย็น อยากจะประพฤติปฏิบัติไม่ใช่กิเลส เราต่อสู้กับมัน กิเลสมันทำให้เรา เวลาเราประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ เราอยากจะทำกิเลส แต่กิเลสมันทำให้เราลุ่มลูกคลุกคลาน กิเลสมันคอยป้อนข้อมูลบิดเบือน ป้อนข้อมูลผิดเห็นใหม่

นี่กิเลสอย่างละเอียด มันหลอกได้ลึกซึ้งอย่างนี้ เราก็ตั้งสติจับไว้ อะไรที่มันคิดอะไรที่มันผ่านมา จับไว้ แล้วจริงหรือ เป็นอย่างนี้จริงๆ หรือ ถ้าสติเราดีนะมันเห็นชัดเจนมาก ไม่จริง แต่ถ้าสติเราอ่อนแอ สมาธิเราอ่อนแอนะ ก็จริงสิ ไม่จริงมันจะรู้สึกได้อย่างไรล่ะ ตายแล้ว เชื่อแล้ว นี่ก็เรารู้ขึ้นมา มันรู้จากเราเนี่ย มันเป็นปัจจัยตั้งนะ มันขึ้นมาจากเราเองนะ ไม่มีใครหลอกเราหรือ

ถ้าจิตอ่อนแอ สมาธินี้อ่อนแอ มันเป็นอย่างนี้ แต่ถ้าสมาธิเข้มแข็งนะ มันหลอกไม่ได้ เพราะเราเข้มแข็งกว่า สิ่งของมันบอกว่า นี่มันเป็นนิพพานนะ อย่างนี้มันเป็นความสุขนะ ถ้าความสุขอย่างนี้มันต้องคงที่สิ ความสุขอย่างนี้มันแปรปรวน มันเป็นอนิจจัง มันไม่แน่ มันเปลี่ยนแปลง แล้วเปลี่ยนแปลงมันจะเป็นผลได้อย่างไร ถ้าเป็นผลนะ “อกุปป

ธรรม” อฐานะที่จะเปลี่ยนแปลง ถ้ามันเป็นมรรคเป็นผล มันไม่มีการเปลี่ยนแปลง มันคงที่ คงที่แบบธรรมนะ ไม่ใช่คงที่แบบกิเลสที่เราจะให้คงที่ ไม่มีหรอก

ถ้ามีสมาธิ ถ้าสติสมาธิเราเข้มแข็ง ไอ้เนี่ยมันหลอกตลอด ภาวนาไปเถอะ กิเลสมันหลอกทั้งนั้น กิเลสละเอียด หลอกละเอียดกว่านี้อีก เราก็ตั้งสติของเรา ต่อสู้ต่อสู้อยู่ เห็นใหม่ การชำระกิเลส ธรรมจะได้ส่องแผ้ว ทำจิตจิตไม่ให้มันมีวิชาครอบงำ ไม่ให้มันเกิดมันตาย มันพลิกแพลงนะ มันหลอกหลวงนะ กิเลสเรานี้หลอกหลวงเราเอง ถ้ามันหลอกหลวงเราเอง เราก็ต้องตั้งสติ ตั้งสติมีครูบาอาจารย์คอยเตือนเท่านั้น เราเองต้องตั้งสติแล้วเอามาตีแผ่กับหัวใจของเรา ถ้าตีแผ่หัวใจ เรารู้เราเห็น เราชัดเจนของเรา มันภูมิใจนะ มันภูมิใจเห็นใหม่ เราคิดบ่วง แล้วเราปลดบ่วงของเราเอง เราภูมิใจมาก เราคิดบ่วง แล้วให้คนอื่นมาปลดบ่วงให้เรานะ คนอื่นช่วยเรานะ เราก็พอใจ แต่! แต่ไม่ใช่เราทำเองนะ

นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมันมีความลึกลับสลับซับซ้อน จิตมันมีกิเลสครอบงำอยู่ เราพยายามใช้ปัญญาปลดบ่วง ปลดบ่วงของมัน แยกแยะมัน ต่อสู้กับมัน ไอ้ความคิดนี้ ความคิดทุกความคิดที่เกิดขึ้นมาบนหัว ความคิดที่มันเกิดมาจากจิต เราตั้งสติแล้วใคร่ครวญมัน ปลดบ่วงมันให้ได้ ปลดบ่วงมันบ่อยครั้งเข้าๆ ถึงที่สุดแล้วกายกับจิตนี้แยกออกจากกันนะ

เวลามันทำลายนะ อุปาทานของใจมันขาด กายกับจิตนี้แยกออกจากกัน กายจะราบ โลกนี้ราบหมด จิตนี้หลุดตัวมาเป็นเอกภาพ เป็นตัวของมันเอง เห็นใหม่ กามราคะ ปฏิฆะนี่ขาด กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลงเห็นใหม่ นี่ขาด! ขาด! ขาด! แบบสมุจเฉทเลย แต่ กามของจิตนี้เห็นใหม่ เวลามันเป็นคืนขึ้นมา

นี่ไง ไม่ใช่สู่เมตตา สู่เมตตาเนอะ ไม่ได้คาดไม่ได้หมาย มันเป็นสังขาร มันเป็นความจริงของใจ ใจดวงนั้นใจ ใจดวงทุกข์ๆ ยากๆ นั้น ใจดวงที่ลุ่มลึกกลุกกลานนั้น เวลามันเป็นขึ้นมามันก็เป็นขึ้นมาตามความจริงของมัน มันเป็นขึ้นมาจากความจริง โดยการกระทำ โดยมรรคญาณ โดยความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ ไม่ใช่สุขเอาเผากิน ไม่ใช่คาดไม่ใช่หมาย มันเป็นจริงขึ้นมา พอมันเป็นจริงขึ้นมาเห็นใหม่ มันปล่อยหมด มีความสุขมาก

ความสุขขนาดไหนนะ เรามีความสุข สุขต่อเมื่อเข้าหนี้ยังไม่ทวงหนี้เนะ เรากู้เงินเขามาใช้ บริหารจัดการ อู้ฮู ธุรกิจของเราเจริญรุ่งเรือง อู้ฮู มีความสุขมากเลย อู้ฮู เราเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี เงินเรามีมหาศาล ถ้าวันไหนเขามาทวงหนี้เนะ วันไหนเขามาทวง

ต้นทุนเรากลับหมดเลย แล้วเราจะทำอะไร บริหารต่อไปอย่างไรละ มันขาดมือมันทำอะไรไม่ได้

จิตถ้ามันปล่อย ภายกับจิตนี้ราบเป็นหน้ากลอง มันปล่อยมานะ โอ้โฮ ว่าง มีความสุขมากเลย แต่พอจิตมันสงบนะ แล้วเราย้อนกลับนะย้อนกลับเข้าไป ทวนกระแส เข้าไปสู่จิต พอทวนกระแสเข้าไปสู่จิต ไปเจอผู้ทรงหนี่ง ไปเจอที่เขาจะชักหนี่งกลับ พอไปเจอกามราคะ เจอกามฉันทะ คำว่าเจอกามฉันทะคือเจอตัวตน เพราะมีตัวตนเพราะมีเราๆ สรรพสิ่งมันก็มี ถ้าไม่มีเราสรรพสิ่งมันไม่มีหรอก

เวลากายกับจิตมันแยกกราบเป็นหน้ากลองนี้ มันไม่มีอะไร สุขมาก บริหารจัดการธุรกิจของรามหาศาล ทุกเศรษฐกิจธรรมมีแต่ความสุข แต่พอเข้าไปสู่ตัวตนของเรา กามฉันทะ มันจะเกิดกามราคะ นี่ใจผลของวิญญูะ ถ้าผลของวิญญูะนะหมดเลยนะ หมด สิ่งที่เป็นความสุข ความสุขนั้นวางไว้แล้ว ความสุขนั้นเป็นความสุขของชั้นกายกับจิต แต่ความสุขของจิตที่มันเป็นกามฉันทะ ความสุขความทุกข์ของมันที่มันหมักหมม เพราะมันเป็นโอฆะ มันเป็นผลของวิญญูะ เพราะตัวนี้แหละ มันถึงทำให้เราเกิดในวิญญูะ เพราะตัวนี้แหละมันถึงทำให้เวียนตายเวียนเกิด เห็นไหม

เราเกิดมาแล้ว เราก็สร้างคนอื่นต่อไปอีกด้วย ถ้ามันยังเป็นกามราคะ ถ้าเป็นกามฉันทะมันก็ไปเกิดบนพรหม นี่สิ่งต่างๆ เห็นไหม สิ่งต่างๆ มันย้อนกลับเข้ามา พอย้อนกลับเข้ามา สิ่งที่ว่า เป็นเศรษฐกิจธรรม เศรษฐีธรรมหายหมดเลย หายหมดเพราะอะไร หายหมดเพราะสิ่งนี้ ก็เลสอย่างละเอียดมันหลอกลวงชัดเจน มันหลอกลวงเราล้มลุกคลุกคลาน แล้วประพฤดิปฏิบัติไป สิ่งที่มันละเอียด สิ่งที่มันพาเวียนตายเวียนเกิด

คู่วิถีจิตของคนสงบเห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์จิตสงบนี้ ระลึกอดีตชาติได้ สิ่งทีระลึกอดีตชาติได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุพเพนิวาสานุสติญาณนี้ ไม่มีภพ ไม่มีต้น ไม่มีปลาย ยาวสาวได้ตลอดเลย แล้วสิ่งนี้มันพาเกิดพาตาย พอไปเผชิญกับสิ่งนี้ ไปเผชิญกับข้อมูลเดิมของจิต ไปเผชิญกับสิ่งที่หมักหมมในหัวใจ มันจะพลิกแพลงขนาดไหน มันจะหลอกลวงขนาดไหน มันจะทำให้ล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน มันถึงต้องเป็นมหาสติมหาปัญญา

ถ้าเป็นสติปัญญาทำตรงนี้ไม่ได้ ตรงนี้มันเป็นมหาสติมหาปัญญา เพราะมันรวดเร็วมันซิกแซก มันรวดเร็วในหัวใจ เวลาเราจะทำงานข้างนอกนะ ล้มลุกคลุกคลาน

เราก็ล้มลุกคลุกคลาน แต่เวลาทำงานในหัวใจของเราเนะ เนี่ยจิตที่ว่าเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนานี้ เห็นพระเดินไปเดินมา ถ้ามันภาวนาไม่เป็นก็พระเดินไปเดินมาเป็นหัวหลักหัวตอ แต่ถ้าพระเดินไปเดินมาแบบพระโศดาบันนะ มันก็มีงานในการกระทำของจิตเห็นใหม่ พอพระเดินไปเดินมา มันมีสติทาคามีขึ้นมา มันมีสติมีปัญญาขึ้นมา มันก็ใคร่ครวญเข้ามา มันก็มีการกระทำในหัวใจ มันเดินได้ทั้งวันทั้งคืนเลย

แต่พอย้อนกลับเข้าไปถึงกามราคะ มันเป็นมหาสติมหาปัญญา เห็นเดินทั้งวันทั้งคืนๆ เราก็เห็นคนเดินไปเดินมาทั้งวันทั้งคืน แต่หัวใจมันบริหารจัดการอย่างไร การบริหารจัดการนี้ ความเพียรมันจะเร่ง มันจะมีอุดมการณ์ มันจะมีความวิริยะอุตสาหะ มันจะมีการกระทำของมันเข้าไปต่อสู้อะ พลังพลังสิ่งที่ว่าไม่มีต้นไม่มีปลาย สิ่งที่ว่าข้อมูลของมัน ใคร่ครวญด้วยมหาสติมหาปัญญา

แล้วพอมันแยกแยะนะ ถ้ากำลังพอมันจะปล่อย พอปล่อยขึ้นมา เราพยายามเร่งความเพียรขึ้นไป มันจะปล่อยเร็วขึ้นไป พอปล่อยเร็วขึ้นเห็นใหม่ แต่เพราะมันปล่อยเร็วขึ้น ถ้าสติเราอ่อนขึ้นมา มันก็มีข้ออ้างของมันขึ้นมา สิ่งนี้เป็นนิพพาน สิ่งนั้นเป็นอย่างนั้น มันทำให้อย่างน้อยมันเบรก เบรกให้จิตนี้ไม่ทำงาน เบรกให้ล่าช้า เบรกให้เราหัวปั่นงงเลยนะ หมุนไปหมุนมา หมุนไม่ถูกนะ จะทำอย่างไร จับปลัดจับผลู จับผิดจับถูกนะ ใหม่ๆ ที่ภาวนามาถึงระดับนี้นะ

จับผิดจับถูกเลยล่ะว่าอะไรมันเป็นอะไร มันมาอย่างไร อ้าว เราก็ต่อสู้กับกิเลสมาพอสมควรแล้ว เราก็ผ่านการกระทำมากมายขนาดนั้นแล้ว ทำไมมันเป็นอย่างนี้ ก็มหาสติมหาปัญญา ก็กิเลสอันละเอียด เพราะออกจากจิตมันก็กระแทกเลย ออกจากจิตจิตนี้ ใจจิตเดิมแท้ที่ส่องใส นี้ออกมาจากกิเลสอันละเอียด มันออกมากกระแทก มันเร็วกว่ากำลังมันมากกว่า ความเคลื่อนที่ของแสง ความเคลื่อนที่ของความเร็วนี้ เราจับปลัดจับผลูเลยล่ะ หาเหลี่ยมหาจุดไม่เจอ

นี่พุทโธๆ พุทโธสู้กับมัน พอจิตมันสงบเข้ามาแยกแยะได้บ้าง ต่อสู้ได้บ้าง นี่วิปัสสนาญาณ ทำแล้วทำเล่าๆ นี้ มันละเอียดเข้าไป มันซับซ้อนเข้าไป นี่ปัญญาเราทันเข้าไป มันเห็นของมัน ถึงที่สุดมันทำลายของมันนะ ทำลายหัวใจ ทำลายกามฉันทะ กามฉันทะมันจะไปสู่กามราคะ นี่ใจกามราคะ ปฏิฆะ สิ่งนี้ ทำลายแล้วนี่ ครึ้น! ครึ้น! ครึ้น!

ในหัวใจ มันยังมีเศษของมัน เพราะมันมีส่วนของมัน จนพิจารณาซ้ำๆ จนจิตสะอาด ผ่องใสเลยละ

พอพิจารณาซ้ำแล้วนี้ โอ้โฮ สิ่งนี้ จิตใส จิตสว่าง จิตมีความสุข เวลามันปล่อยนะ สุขมากๆ สุขเห็นใหม่ เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอกจิตท่านสงบขึ้นมา จิตดับ มันเหมือนกับโลกนี้ไม่มีไป ๓ วัน ๔ วันเลย พอจิตมันสงบเข้ามามันปล่อย นี่ความสุข ความสุขเกิดจากผลที่จิตมันทำนะ จิตที่มันแบกหามไว้ จิตที่มันเป็นกามฉันท์ของมันนี่ มันแบกตัวตนของมันไว้ พอมันทำลายตัวตนของมันหมด โอ้โฮ มันว่างมันมีความสุขของมัน นี่เห็นใหม่ มีความสุขของมัน นี่ผลของความสุขที่ผลเกิดนั้นนะ แต่ผลที่มันเป็นมรรคผลละ

ผลที่เป็นมรรคผลมันจะไม่เกิดตั้งแต่เทวดาลงมาแล้ว มันไม่เกิดในกามราคะ เพราะมันทำลายกามภพ มันทำลายกามฉันท์ มันไม่กลับมาอีกแล้ว สิ่งนั้นมันเป็นผลอีกชั้นหนึ่งนะ ถ้าเป็นผลอีกชั้นหนึ่ง ถ้าเราพิจารณาซ้ำๆ นี่ มันก็จะทำลายสิ่งที่อนาคา ๕ ชั้นเห็นใหม่ พระอนาคานี้มันมี นี่สุทัสสา สุทัสสี มันขยับละเอียดเข้าไป พอพิจารณาซ้ำๆ นี่ มันสำรอกคายออก คายออก จนใสหมดเลย ใสแล้วทำอะไรต่อไป

นี่ไงมันจะทำของมันอย่างไร สิ่งที่ว่า ธรรมะไม่คันเดานะ ธรรมะไม่คันไม่เดา ถ้า ธรรมะคันเดาเห็นใหม่ ธรรมะสุมสี่สุมห้า นี่เห็นใหม่สุมเดา เคาไปเรื่อยมันก็เป็นความ เคา แล้วก็พยายามบังคับ พยายามจะเข้าสู่พุทธพจน์ พุทธพจน์ไง

พุทธพจน์ก็สารฐนะ แต่ธรรมของเรา การปฏิบัติของเราเห็นใหม่ พอจิตละเอียด ขนาดไหน ถ้ามีสติปัญญา แต่โดยธรรมชาติโดยสามัญสำนึก โดยอวิชา โดยตัวตนของเรา ตัวตนที่ละเอียด มันก็เข้าใจว่าเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนั้นทั้งนั้นแหละ แต่เพราะมีครูมี อาจารย์คอยแนะนำ ไม่มีครูมีอาจารย์คอยแนะนำนะ เราก็รู้ว่ามันยังมีอะไรคาหัวใจอยู่ แต่มันทำไม่ถูกทำยากมาก

มีครูมีอาจารย์ หลวงปู่มั่นท่านถึงได้ฝึกคนขึ้นมา ฝึกลูกศิษย์ลูกหาขึ้นมาเป็นศาสนทายาท สืบต่อกันมา ชี้นำกันมา ถ้าไม่ชี้นำกันมา มันจับปลัดจับผลู สุกเอาเผากิน มันต้องว่าตรงนี้เป็นนิพพาน มันเป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้เพราะมันไม่เป็นความจริง ถ้ามันไม่เป็นความจริง กำลังเราไม่พอ อำนาจวาสนาเราไม่มี ไม่เป็นความจริง มันก็เคลมเอาว่าเป็นความจริง

นี่ไงมันสุมุเตาของมัน จิตมันจะสุมุเตาของมัน กิเลสมันจะสุมุเตาของมัน พญามารเจ้าวัฏจักรมันจะสุมุเตาของมัน มันจะป้องกันตัวมันไว้ แต่พอเรามีกำลัง มีกำลังแล้วมีอำนาจวาสนามันย้อนกลับ ไม่เชื่อมั่นแล้วใคร่ครวญกับมัน มันเป็นไปไม่ได้ อรหัตตมรรคนี้มันเป็นปัญญาญาณ เข้าไปถึงที่สุดแล้ว มันเข้าไปจับมัน แล้วมันใคร่ครวญของมัน ด้วยปัญญาญาณ ไม่ใช่ขั้น ไม่ใช่ปัญญาในขั้น ๕ ปัญญาในความคิดความปรุงความแต่งมันเป็นอุทธัจจะ มันละเอียดอ่อน มันแตกต่างกัน เข้ากันไม่ได้

สิ่งที่เป็นความละเอียดลึกซึ้ง มันต้องใช้สิ่งที่มีคุณค่า มีความลึกซึ้งเท่ากันถึงคุณค่าของมัน ถ้าคุณค่าที่มันสมควรต่อกัน ก็คุณค่าของหยาบ คุณค่าของละเอียด อย่างเช่นเทคโนโลยีที่มันหยาบ กับเทคโนโลยีที่มันละเอียดมันแตกต่างกัน นี่ก็เหมือนกัน ปัญญาขั้นที่หยาบละเอียดมันแตกต่างกันมาก พอถึงที่สุดแล้วมันละเอียดอ่อนเข้าไป จับตัวจิตได้ แล้วมันซึมซับเข้าไปทำลายตัวมันเองได้ ถึงที่สุดเห็นใหม่ เนียสัจจะความจริง

ธรรมะไม่ใช่สุมุเตา มันเป็นความจริงของมัน พอเป็นความจริงขึ้นมาเห็นใหม่ เวลาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไครทรมานมาๆ แล้วนี่ก็ด้วยมรรคญาณในหัวใจของเราทรมานมันมา ด้วยความวิริยะ ความอุตสาหะ ด้วยศีลสมาธิปัญญา ด้วยมรรคญาณ มรรค ๘ นี่เห็นใหม่มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ เห็นใหม่ บุคคล ๘ จำพวก นี้จิตดวงหนึ่งมันเป็นบุคคลหยาบๆ มันเป็นโศดาปัตติมรรคก็เป็นบุคคลหนึ่ง โศดาปัตติผลก็เป็นบุคคลหนึ่ง จิตของเรานี้มันเปลี่ยนแปลงเห็นใหม่

คูสิมนุสสเดรัจฉานโน มนุสสเปโต เห็นใหม่ มนุษย์เดรัจฉาน มนุษย์เปรต มนุสสเทโว นี่ก็เหมือนกัน บุคคล ๘ จำพวก ร่างกายนี้ จิตดวงนี้มันพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปถึง ๘ ขั้นตอน ถึงที่สุดมันทำลายทิ้งแล้ว มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ เอวัง